

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΤΣΙΚΟΥΔΗΣ

Εισαγωγή

Τι είναι

Ένα βιβλίο εισαγωγικό για τη φωτογραφία. Έχει μέσα του όσα θεωρώ ως απαραίτητα για να ξεκινήσει κάποια/ος σωστά, με ασφάλεια, εύκολα και με προοπτική. Θα μπορούσε βέβαια να το διαβάσει και κάποια/ος προχωρημένη/ος για να θυμηθεί τα βασικά και να ξεκολλήσει από μια στάσιμη κατάσταση που λίγο πολύ και ανά διαστήματα αφορά όλες κι όλους τους καλλιτέχνες!

Πώς

Για να κατορθώσω το στόχο αυτό, συνειδητά άφησα έξω πράγματα που δεν θεωρώ ως ιδιαίτερα σημαντικά για το ξεκίνημα ενός φωτογράφου. Πράγματα που στην αρχή μπορούν να τον μπερδέψουν και να του στρέψουν την προσοχή σε λάθος στόχους. Κάποιες φορές είναι καλύτερο να λες λίγα και σωστά!

Ποιος

Διδάσκω φωτογραφία φέτος (2015) για δέκατο χρόνο. Διδάσκω επίσης σκηνοθεσία κινηματογράφου (από το 2011). Έχω σπουδάσει στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. (Πανεπιστ. Αθήνας, 4 + 2 χρόνια), σε σχολή φωτογραφίας (αναγνωρισμένη, 2 χρόνια) κι έχω παρακολουθήσει σεμινάρια για τον κινηματογράφο (από το Δήμο Αθηναίων, 1 χρόνο), την ιστορία τέχνης και τη δημιουργικότητα. Έχω πάρει μέρος ως φωτογράφος σε διάφορα φεστιβάλ κι εκθέσεις. Ως σκηνοθέτης το ίδιο (είμαι μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Σκηνοθετών). Τώρα προσπαθώ να μάθω μπάσο και παρακολουθώ σεμινάρια δημιουργικής γραφής. Στον ελεύθερο μου χρόνο τρέχω σε αγώνες μεγάλων αποστάσεων.

Γιατί

Είναι ωραίο να μοιράζεσαι πράγματα. Για τέσσερα χρόνια μάλιστα έκανα δωρεάν μαθήματα φωτογραφίας στον Πολιτιστικό Σύλλογο Πετραλώνων. Ενώ έχω κι εγώ παρακολουθήσει διάφορα σεμινάρια που ήταν δωρεάν... Έτσι αποφάσισα να γράψω αυτό το βιβλίο και να το διανείμω ελεύθερα στο διαδίκτυο. Θα προσπαθήσω όμως να πάρει κι έντυπη μορφή. Εξάλλου πιστεύω θα είναι διαφήμιση για τα μαθήματα φωτογραφίας που κάνω, αλλά και γενικότερα για τη δουλειά μου...

Εσύ

Απόλαυσε όσο πιο πολύ μπορείς τη φωτογραφία, χρησιμοποιώντας το βιβλίο αυτό για το ξεκίνημά σου! Αν δεις λάθη και παραλείψεις στείλε μου μήνυμα: akatsikoudis@yahoo.com

Επίσης αν εξαιρέσουμε το πρώτο κεφάλαιο, μπορείς να διαβάσεις τα υπόλοιπα με όποια σειρά θέλεις.

Αν σου αρέσει τότε να το μοιραστείς με όσους ξέρεις! Επίσης μπορείς να μου στείλεις email, αν δεν το έχεις κάνει ήδη, για να σε βάλω στη λίστα που ενημερώνω για τις εκδηλώσεις (πολλές είναι δωρεάν) που οργανώνω. Εκθέσεις, φεστιβάλ, σεμινάρια, προβολές κ.ά. Και μόλις ξεκίνησα να γράφω το συνέχεια αυτού του βιβλίου: «Η Φωτογραφία ως Τέχνη»...

Το μπλογκ μου με κείμενα για τη φωτογραφία, τον κινηματογράφο, την τέχνη, το ταξίδι:

www.akatsikoudis.blogspot.com

Ακόμη θα με βρεις εδώ: facebook/twitter/instagram/vimeo/youtube/pinterest/ : *akatsikoudis*

Δικαιώματα;

Για το κείμενο: Υπάρχει η δυνατότητα αναπαραγωγής για μη εμπορική χρήση, αρκεί να αναφέρεται το όνομα του συγγραφέα και το μπλογκ του: *www.akatsikoudis.blogspot.com*

Για τις φωτογραφίες: Για τις δικές μου ισχύει το ίδιο με το κείμενο. Για τη δουλειά όμως άλλων φωτογράφων πρέπει να επικοινωνήσετε μαζί τους! Διατηρούν τα δικαιώματά τους! Στο τέλος του βιβλίου υπάρχουν τα στοιχεία όλων τους.

Ευχαριστίες

Οι περισσότερες φωτογραφίες μου εδώ είναι παραδείγματα (συνήθως τι να μην κάνετε!). Για να δείξω μερικές πραγματικά καλές φωτογραφίες απευθύνθηκα σε άλλους φωτογράφους και είχα την τύχη να με εμπιστευτούν αρκετοί. Ευχαριστώ καταρχήν όσες κι όσους μου έστειλαν δουλειά και δεν την έβαλα μέσα (κυρίως λόγω χώρου - για κάποια είδη φωτογραφίας ήρθε πολύ υλικό).

Ευχαριστώ ιδιαίτερα ανθρώπους που είναι γνωστοί στο χώρο μας και με τιμούν με την συμμετοχή τους σε αυτό το βιβλίο:

Βασίλη Καρκατσέλη (Φωτογράφος – Εικαστικός, Φωτογραφικό Κέντρο Θεσσαλονίκης)

Κίμωνα Αξαόπουλο (δάσκαλος φωτογραφίας - Πειραϊκός Σύνδεσμος)

Μάρω Κουρή (βραβευμένη φωτορεπόρτερ)

Καμίλο Νόλλα (φωτογράφος, σκηνοθέτης)

Ο **Νίκος Τσατσάκης** έγραψε ολόκληρο κεφάλαιο (μακρο-φωτογραφία) και το στόλισε με υπέροχες φωτογραφίες.

Επίσης τους καλούς φωτογράφους:

Αλέξανδρο Καραϊσκο, Στέλλα Σιόλου, Μαρία Παπαγιάννη, Χάρη Μπολονάση, Ελένη-Μαρία Χρυσικού, Θανάση Μπουρνάκη, Γιώργο Λαδά.

Η γυναίκα που εμφανίζεται στις πιο πολλές φωτογραφίες είναι η **Ειρήνη Μείμέτη** (την παντρεύτηκα και την παίρνω μαζί μου στα ταξίδια...).

Για την προσεκτική διόρθωση του βιβλίου απευθύνθηκα σε ένα παλιό μαθητή μου τον **Κώστα Παρούση**, πού πάντα είχε να προσθέσει κάτι όταν αναφερόμουν σε τεχνικά θέματα... Εδώ του είπα να μη βάλουμε τίποτε άλλο, απλά να δει αν διαβάζονται αυτά που έγραψα κι αν έκανα κάποιο λάθος... Συμβουλές μου έδωσε ακόμη ένας νέος μαθητής μου (αλλά πιο παλιός από μένα φωτογράφος), ο **Τηλέμαχος Παπαδόπουλος**.

Η ευθύνη για το περιεχόμενο, το ύφος και την περιέργη δομή (!) του βιβλίου αυτού ανήκει στο συγγραφέα! Επίσης ζητάω επιείκεια για τη σελιδοποίηση (ζητάω εθελοντή γραφίστα!).

Καμίλο Νόλλας

Ευχαριστώ τέλος όλους αυτούς που με εμπιστεύτηκαν για δάσκαλο φωτογραφίας και με δίδαξαν τόσα πολλά με τις παρατηρήσεις και τις φωτογραφίες τους.

“Πώς το έκανες, ρε, αυτό το πράγμα;” ρώτησα μια μέρα τον Ιούλιο, έναν από τους πρώτους μου μαθητές, εκστασιασμένος από την όμορφη δουλειά του... *“Μα, εσύ μου είπες τι να κάνω!”* απάντησε κι εγώ από τότε ψάχνω να βρω γιατί εμείς οι δάσκαλοι δεν παίρνουμε πιο σοβαρά αυτά που λέμε...

Τραβήξτε φωτογραφίες πολλές και καλές, η τέχνη είναι κι αυτή ένα μέσο για να κάνουμε καλύτερη τη ζωή μας και τη ζωή των γύρω μας...

Περιεχόμενα

- Κεφάλαιο 1: Πώς θα βγάλεις καλύτερες φωτογραφίες – Δυο συμβουλές
- Κεφάλαιο 2: Ξεκίνα τώρα...
- Κεφάλαιο 3: Το φως. Ποιότητα, ποσότητα, κατεύθυνση
- Κεφάλαιο 4: Συνηθισμένα λάθη – πρόσεχε!
- Κεφάλαιο 5: Διάφραγμα, ταχύτητα και ISO
- Κεφάλαιο 6: Το βάθος πεδίου
- Κεφάλαιο 7: Το καδράρισμα και η σύνθεση
- Κεφάλαιο 8: Ποια είναι η καλύτερη;
- Κεφάλαιο 9: Καλά ταξίδια!
- Κεφάλαιο 10: Βγάλε με όμορφη!
- Κεφάλαιο 11: Σαν έρθει η νύχτα...
- Κεφάλαιο 12: ” Όλα είναι δρόμος”
- Κεφάλαιο 13: Ρεπορτάζ
- Κεφάλαιο 14: Οι φακοί – SOS
- Κεφάλαιο 15: Το φλας
- Κεφάλαιο 16: Μάκρο Φωτογραφία (από το Νίκο Τσατσάκη)
- Κεφάλαιο 17: Άλλο φωτογράφος κι άλλο γραφίστας (Η επεξεργασία)
- Κεφάλαιο 18: Η θερμοκρασία φωτός!
- Κεφάλαιο 19: Το μαγικό φίλτρο
- Κεφάλαιο 20: Μια τέχνη εύκολη – μια τέχνη δύσκολη
- Κεφάλαιο 21: Έγινα φωτογράφος; Και τώρα;

Τελευταίες σελίδες: Επίλογος, Στοιχεία Φωτογράφων, Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Μάρω Κουρή

Κεφάλαιο 1

Διαβάζεις αυτό το βιβλίο για ένα λόγο:

Τι κάνει κάποιος που θέλει να μάθει να βγάζει καλές φωτογραφίες;

Κι επειδή τα πολλά λόγια είναι φτώχεια, μπαίνουμε αμέσως στο θέμα μας!

α) Βγάζει συνεχώς φωτογραφίες και τις δείχνει σε κάποιον ή κάποιους που εμπιστεύεται την αισθητική τους (η μαμά ή το ερωτευμένο ταίρι μας δεν μετράει!). Ακούει προσεκτικά την κριτική τους, σκέφτεται, ψάχνει, δοκιμάζει και τους ξαναδείχνει τη δουλειά του... Κάποια στιγμή που νιώθει ότι προχώρησε αρκετά ψάχνει για συμβουλές και αξιολόγηση από κάποιον που ξέρει περισσότερα – π.χ. από μια δασκάλα φωτογραφίας ή μία φωτογράφο που του αρέσει η δουλειά της.

Πολλά προβλήματα έχει αυτή η φωτογραφία!

Υπάρχει όμως περίπτωση να πάρει καλές κριτικές

αν έχετε πολλούς φίλους στο facebook και δουν και τον Πύργο του Άιφελ...

β) Βλέπει συνεχώς φωτογραφίες. Εδώ έχουμε ένα πρόβλημα! Τι θα δει; Το 90% των φωτογραφιών που κυκλοφορούν στο ίντερνετ είναι από μετριότητες ως πολύ κακές – κι ο περισσότερος κόσμος τις εκτιμάει (γιατί δείχνουν ένα ωραίο σώμα, το χωριό μας ή την παρέα μας να διασκεδάζει...).

Ένα πουλί περίεργα επεξεργασμένο δεν είναι τέχνη!

Μπορείς να μάθεις να μαγειρεύεις καλά αν δεν έχει φάει ποτέ σου νόστιμο φαγητό; Μπορείς να γράψεις ποίηση αν το μόνο που διαβάζεις είναι το ωροσκόπιο σου; Πώς θα εξελιχθείς φωτογραφικά όταν δεν ξέρεις καν ποια είναι η καλή φωτογραφία;

Ξέρεις; Για πες μου μερικά ονόματα μεγάλων φωτογράφων που θαυμάζεις το έργο τους!

Grandfather and Grandson, Japanese Relocation Camp, Manzanar, California, 1942

DOROTHEA LANGE – σπουδαία Αμερικανίδα φωτογράφος

Υπάρχουν στη φωτογραφία (όπως και σε κάθε τέχνη) κάποιοι φωτογράφοι που επηρέασαν την τέχνη, άνοιξαν δρόμους, πρότειναν στάσεις μέσα από τις φωτογραφίες τους (π.χ. ο Bresson με την «αποφασιστική στιγμή»), έχουν ξεχωριστή αισθητική και αποτελούν σημεία αναφοράς για τους εραστές αυτής της τέχνης. Δεν είναι όλοι εύκολοι όμως! Κάποιοι από αυτούς θέλουν μελέτη κι εξοικείωση για να γίνουν κατανοητοί και να προσφέρουν έτσι στη δική μας αισθητική. Σε όλες τις τέχνες υπάρχουν σημαντικοί εκπρόσωποι που απαιτούν δουλειά για να τους καταλάβουμε...

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Το site [Masters of Photography](#) – παλιά σελίδα με σωστές όμως προτάσεις.

Δεύτερη πρόταση: Μπείτε σε ένα βιβλιοπωλείο κι αγοράστε ένα φωτογραφικό λεύκωμα – τις πρώτες φορές αναζητήστε κάποιον που δεν ζει πια... Είναι αδύνατο να εκδοθεί από εξειδικευμένο οίκο κάποιος μέτριος!

Ένα site για εισαγωγή στην τέχνη της φωτογραφίας

Να αγοράσω κι ένα πιο μεγάλο βιβλίο που να μιλάει για την τεχνική της φωτογραφίας;

Μάλλον όχι στην αρχή! Θα μπερδευτείς... Έχω πολλά στη βιβλιοθήκη μου, αλλά κανένα δεν με βοήθησε να μάθω έστω και τα βασικά μόνος μου. Επίσης πολλοί από τους μαθητές μου προσπάθησαν αποτυχημένα... Το πρόβλημα με σχεδόν όλα τους είναι ότι επιμένουν πολύ με τεχνικά θέματα, δεν ιεραρχούν το υλικό τους (τι είναι σημαντικό και τι απλά ίσως βοηθήσει στο μέλλον σε κάποιο περίπτωση...) και τα περισσότερα δεν είναι γραμμένα από κάποιον που έχει διδακτική πείρα.

Αυτό το βιβλίο που διαβάζεις τώρα θα ασχοληθεί με απλό τρόπο μόνο με τη βασική τεχνική, θα σου εξηγήσει τι είναι σημαντικό για μια καλή φωτογραφία (όχι δεν είναι ο “επαγγελματικός” εξοπλισμός!) και θα σου δώσει συγκεκριμένους τρόπους αυτοβελτίωσης κι εξέλιξης. Τα εξειδικευμένα τεχνικά άρθρα είναι για αυτούς που ενδιαφέρονται για κάποια εξειδικευμένη καριέρα (π.χ. διαφημιστική φωτογραφία ή γάμου), ή για όσους έχουν καλλιτεχνικές αναζητήσεις και ψάχνουν τεχνικές λύσεις για να υλοποιήσουν την έμπνευσή τους - κι όχι για μας που θέλουμε απλά να εκφραστούμε ελεύθερα και δημιουργικά. Επίσης αποπροσανατολίζουν. Όταν θα χρειαστείς κάτι θα ψάξεις και θα το βρεις. Το σημαντικό είναι να ξεκινήσεις σωστά, οπότε θα μάθεις να βάζεις και τις σωστές ερωτήσεις...

Εδώ μπορείς να διαβάσεις ένα κείμενό μου με τίτλο: [Μπορείς να μάθεις φωτογραφία μέσα από ένα βιβλίο;](#)

Φωτογραφία με κινητό τηλέφωνο: *Mobile in NY – Εν κινήσει στη Νέα Υόρκη.*
Έκθεση του Καμίλο Νόλλα στο Μουσείο Μπενάκη (2011)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ:

- 1) Ονόμασε 5 παγκοσμίως γνωστούς φωτογράφους! Δεν ξέρεις; Ξέρεις όμως σκηνοθέτες, μουσικούς, ζωγράφους, συγγραφείς κ.ά... ΟΥΠΙΣ!!! Ξεκίνα τη μελέτη άμεσα... (άσε τις φωτογραφίες τους να σου μιλήσουν)
- 2) Ποιοι θα σε βοηθήσουν με την κριτική τους στα πρώτα βήματά σου; Γιατί αυτοί;

Κεφάλαιο 2

Τι κάνω τώρα;

Μα το είπαμε ήδη!

Είσαι έξω ή μέσα, τραβάς φωτογραφίες, τις δείχνεις, ακούς τα πρώτα σχόλια κι έχεις αγοράσει το πρώτο φωτογραφικό λεύκωμα και το μελετάς (στα κεντρικά βιβλιοπωλεία μπορείς να βρεις ακόμη και με 10 ευρώ – δες τη σειρά [phaidon 55](#)). Έχεις κατεβάσει και μερικές φωτογραφίες από το masters of photography και αρχίζεις να αναρωτιέσαι για διάφορα θέματα...

Υπέροχα!

Βγες πάλι έξω να φωτογραφίσεις! Δες τι έφερες πίσω.

Ποια είναι τα προβλήματά σου;

Στο θέμα, στο καδράρισμα, στο φως;

Το βασικό πρόβλημα εδώ είναι η σύνθεση (βλ. παρακάτω για τον όρο αυτό). Όλα μπερδεμένα!

Αν όμως δεν κάνουμε λάθη, πολλά λάθη... δεν θα γίνουμε καλύτεροι!

Δεν ξέρεις τι είναι το καδράρισμα ή τι εννοώ με το θέμα; Μη σε νοιάζει τίποτα και μη σκέφτεσαι και πολλά (για αρχή)... Απλά τράβα!

Ρυθμίσεις στη μηχανή; Στο P (αυτόματο πρόγραμμα)! Αν δουλεύεις με κινητό, βρες απλά πώς να προσθέτεις ή να αφαιρείς φως πριν τη λήψη.

Βάλε τη μηχανή στο "P" και βγες έξω!

Γύρισες από τη βόλτα σου και οι φωτογραφίες σου είναι κουνημένες; Ο ουρανός βγήκε λευκός («καμένος») κι όχι γαλάζιος όπως τον ήθελες;

Όλα στο χρόνο τους! Και προπάντων μη χάσεις τον αυθορμητισμό και τη χαρά που σου δίνει η φωτογραφία και βρεθείς απλά να λύνεις τεχνικά προβλήματα...

Εδώ μπορείς να διαβάσεις ένα κείμενό μου με τίτλο: [Πώς τα μαθήματα φωτογραφίας μας κάνουν χειρότερους φωτογράφους – στην αρχή τουλάχιστον!](#)

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Δεν χρειάζεται να τραβάς θέματα που δεν σε ενδιαφέρουν ή να μάθεις τεχνικές που δεν σου φαίνονται χρήσιμες... Παρόλα αυτά είναι καλή ιδέα να παίζεις έστω και λίγο με τις ασκήσεις που προτείνω για να δεις τις τεχνικές δυνατότητες που έχει ένας φωτογράφος και να ξέρεις μετά όταν τις χρειαστείς πού να ψάξεις...

Ναι, και με κινητό μπορείς να βγάλεις καλές φωτογραφίες! Βραβευμένη φωτογραφία της MELISA BARRILLI από τον Καναδά

Αν κάνεις τα προηγούμενα για κάμποσο καιρό και θέλεις περισσότερα πήγαινε στο κεφάλαιο 3!

Αλλά και ποτέ να μην πας δεν τρέχει τίποτα! Αυτή είναι η ομορφιά της φωτογραφίας: μπορεί να βασίζεται σε τεχνολογικά μέσα, αλλά η υποκειμενικότητα του βλέμματός σου θα κάνει τη διαφορά. Και για αυτό χρειάζεται μόνο το κεφάλαιο 1 και μερικά χρόνια δουλειάς (για κάτι πραγματικά αξιόλογο).

Αν τώρα επιμένεις... εντάξει! Ότι χρειάζεσαι για να γίνεις καλός φωτογράφος ακολουθεί και οι περισσότερες συμβουλές ή τεχνικές θα έχουν άμεσο αποτέλεσμα στη δουλειά σου.

Μην ξεχάσεις όμως να ξαναγυρίσεις όταν τελειώσεις το βιβλίο στο πρώτο κεφάλαιο!

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μην πειράζεις τα κουμπιά της μηχανής (εκτός αν στο ζητήσω παρακάτω...). Βάλε τη μηχανή στο πρόγραμμα P και τράβα φωτογραφίες. Σου ακούγεται περίεργη η συμβουλή μου; Λογικό, ειδικά αν έχεις DSLR και σου έχουν πει όλοι ότι πρέπει να μάθεις να τραβάς από την αρχή με manual ρυθμίσεις και άλλα τέτοια...Εμπιστεύσου με!

Κεφάλαιο 3

Το φως!

Το φως δεν είναι εύκολο πράγμα! Θα ξεκινήσουμε με κάποια βασικά πράγματα για αυτό, θα κάνεις τις ασκήσεις που προτείνω παρακάτω και θα δεις επιπλέον στοιχεία και παραδείγματα σε άλλα κεφάλαια (π.χ. στο πορτρέτο).

Πρέπει να μάθεις σιγά σιγά να το διαβάζεις και να το χρησιμοποιείς έξυπνα για τη φωτογραφία που θέλεις. Η δυσκολία; Δεν υπάρχει καλό και κακό φως! Ανάλογα το είδος φωτογραφίας, το θέμα σου, την αισθητική σου, τι έχεις στο μυαλό σου... κάνεις επιλογές.

Το φως μπορεί να είναι **μαλακό** (π.χ. όταν έχει συννεφιά ή έρχεται από διάχυση – δηλαδή δεν βλέπει άμεσα ο ήλιος το θέμα μας) ή **σκληρό** (π.χ. όταν βλέπει το θέμα άμεσα ο ήλιος κι έχεις έντονες σκιές ή όταν φωτίζεις κάτι μέσα στο σκοτάδι με ένα προβολέα). Ανάλογα ισχύουν με τις τεχνητές πηγές φωτισμού.

Μαλακό φως, ιδανικό για πορτρέτο.

Φωτ.: Μαρίνα Παπαγιάννη

Για να φωτογραφίσω το παιδί μου θα χρησιμοποιήσω μαλακό φως. Για να τραβήξω μια φωτογραφία δρόμου με έντονες σκιές και περιγράμματα μπορώ να έχω σκληρό.

Σκληρό Φως. Φωτ.: Χρυσικού Ελένη-Μαρία

Δείτε [εδώ](#) ένα ωραίο βίντεο από το *No Film School* που δείχνει ξεκάθαρα τη διαφορά στην ποιότητα του φωτός (είναι στα αγγλικά, αλλά θα το καταλάβετε εύκολα! *Hard: σκληρό, soft: μαλακό...*).

Το φως ως εργαλείο έκφρασης. Φωτ.: Χάρης Μπολονάσης

Το φως μπορεί να φωτίζει το θέμα μας από **μπροστά**, από **πλάγια** ή από **πίσω** (κόντρα φως).

Οι παλιοί φωτογράφοι συνήθιζαν να λένε ότι πρέπει να έχουμε τον ήλιο από πίσω μας όταν φωτογραφίζουμε – δηλαδή να φωτίζεται το θέμα μας από μπροστά... Εύκολος τρόπος φωτισμού, δύσκολα κάνει λάθος και το φωτόμετρο της μηχανής μας, αλλά κι ο πιο βαρετός...

Επίπεδος φωτισμός από μπροστά.

Δεν δημιουργεί σκιές, βάθος και είναι βαρετός!

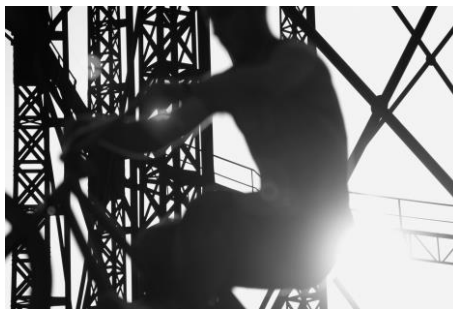
Αυτό το θέμα θέλει απαραίτητα πλάγιο φως...

Πιο ενδιαφέρον είναι ο πλάγιος φωτισμός. Ο οποίος δίνει κάνει τη φωτογραφία να μοιάζει τρισδιάστατη αναδεικνύοντας τους όγκους και τις υφές. Δείτε [εδώ](#) ένα βίντεο του Nacho Guzman από το Texas. Μέσα σε ένα λεπτό παίζοντας με ένα φως δείχνει πόσο αλλάζει η έκφραση ενός ανθρώπου ανάλογα τη γωνία που φωτίζεται.

Πλάγιο (και σκληρό) Φωτ. Α.Κατσικούδης

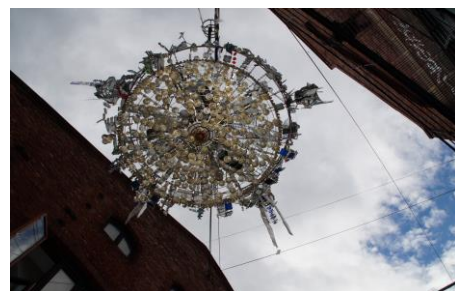
Επίσης μεγάλο ενδιαφέρον έχει και το κόντρα φως, ακόμη κι αν δημιουργεί σιλουέτες.

Το κόντρα φως δημιουργεί σιλουέτες!

ΑΣΚΗΣΗ: Φωτογράφησε έξω κάποιο θέμα (π.χ. ένα πρόσωπο) με τους τρεις διαφορετικούς τρόπους που αναφέραμε. Ο ήλιος είναι σταθερός, οπότε εσύ θα μετακινήσεις το θέμα και τη θέση σου (να μην είναι ο ήλιος κατακόρυφα για αυτή την άσκηση!)... Επίσης μπορείς να παίξεις μέσα στο σπίτι με ένα φακό και κάποιο μικρό αντικείμενο.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Θέλεις πορτρέτο με κόντρα φως; Βάλε φλας! Μην ξεχνάς όμως ότι την ημέρα το φλας δεν μπορεί να φτάσει μακριά (πλησίασε το θέμα σου αρκετά)... Κάνε δοκιμές με αυτή την τεχνική και θα χαρείς όταν την κατακτήσεις.

Στη δεύτερη έχουμε φλας! Κοιτάξτε τον πολυέλαιο... (Α.Κ.: Όσλο)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Γιατί στις κωμωδίες οι ηθοποιοί φωτίζονται από μπροστά με διάχυτο φως και στα αστυνομικά από πλάγια ή και κόντρα και το φως είναι σκληρό (ειδικά στο film noir);

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Δες στο **vimeo** την ταινία μου “Ξεφλουδισμένη Τύχη” (21 min, συμμετείχε στο Φεστιβάλ Δράμας το 2010). Πρόσεξε πώς το σκληρό φως, οι έντονες σκιές και οι περίεργες γωνίες λήψης της κάμερας ταιριάζουν με το θέμα και δημιουργούν ατμόσφαιρα (μη σχολιάσεις τα τεχνικά προβλήματα... γυρίστηκε χωρίς χρήματα σε λίγες μέρες!).

Πόσο φως;

Η μηχανή κάνει προσπάθεια μέσω της φωτομέτρησης να σου δώσει μια “σωστά” φωτισμένη φωτογραφία αυτόματα. Ακόμη όμως και η πιο “καλή” φωτογραφική του κόσμου υπάρχουν περιπτώσεις που μπερδεύεται, αλλά έτσι κι αλλιώς μπορεί εμείς να έχουμε άλλη γνώμη για το πόσο φως θέλουμε να έχει μια φωτογραφία μας.

Έτσι το πιο χρήσιμο κουμπί στη μηχανή μας είναι αυτό της έκθεσης. Σε κάποιες μηχανές αρχίζει από -2 και φτάνει στο +2, σε άλλες έχει μεγαλύτερο εύρος. Τι κάνει; Τραβάμε μια φωτογραφία, δεν θεωρούμε ότι έχει πολύ φως, οπότε βάζουμε π.χ. -1 και ξαναδοκιμάζουμε... (βλ. πιο κάτω για παραδείγματα υποέκθεσης και υπερέκθεσης)

Κανονική έκθεση

Υπόεκθεση

Υπερέκθεση

Εδώ να σημειώσουμε κάτι βασικό: οι μηχανές (ακόμη και οι επαγγελματικές) μπερδεύονται όταν σε μια σκηνή υπάρχει πολύ λευκό (βλ. χιόνια, λευκοί τοίχοι...) ή μαύρο (σκοτάδια ή μαύροι τοίχοι...). Εκεί προσέχουμε περισσότερο την έκθεσή μας. Δηλαδή σε αυτές τις περιπτώσεις ελέγχουμε προσεκτικά την οθόνη μας και προσθέτουμε ή αφαιρούμε φως (βλ. την εικόνα με το κουμπί που κάνει αυτή τη δουλειά).

Winter of Mount Hokendake, Nagano Prefecture, Japan. Wikipedia. Φωτογρ.: Utudanuki
Η φωτογραφική μπερδεύτηκε από το πολύ φως και έβγαλε τα χιόνια γκρι. Στη δεύτερη λήψη ο φωτογράφος ρύθμισε την έκθεση στο +2

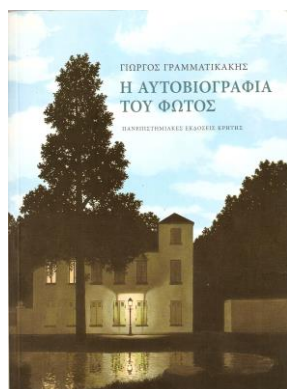
Το κουμπί για να βάλουμε ή να βγάλουμε φως!

Από το -3 ως το +3:

βγάζουμε ή βάζουμε έτσι την ποσότητα φωτός που θέλουμε

ΑΣΚΗΣΗ: Βρες τώρα πώς να βάζεις ή να βγάζεις ποσότητα φωτός σε μια φωτογραφία και παίξε. Πώς φαίνεται το θέμα σου υποφωτισμένο (με λιγότερο φως); Πώς υπερφωτισμένο (“καμένο” λένε οι φωτογράφοι);

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Προτιμάμε η φωτογραφία να έχει λιγότερο φως (διορθώνεται αυτό σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας), παρά περισσότερο (δεν διορθώνεται, γιατί στα σημεία που είναι υπερφωτισμένα – καμένα – δεν υπάρχουν πληροφορίες, ακόμη κι αν μειώσουμε μετά το φως δεν θα δούμε παραπάνω λεπτομέρειες...).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: “Η αυτοβιογραφία του φωτός” από τον Γ. Γραμματικάκη. Ένα βιβλίο που πιάνει το φως από όλες τις πλευρές. Τροφή για τη σκέψη... Κι είναι γνωστό ότι η φωτογραφία αγαπάει τους έξυπνους ανθρώπους!

Δύσκολες συνθήκες φωτισμού: Το μάτι μας είναι καλύτερο από τη φωτογραφική μηχανή! Μπορεί να δει άνετα έναν άνθρωπο που βρίσκεται κάτω από τον ήλιο και έναν άλλο στη σκιά την ίδια στιγμή. Η φωτογραφική δεν μπορεί όταν υπάρχει τόσο μεγάλη διαφορά στο φως μέσα στο ίδιο κάδρο. Οπότε έχουμε 3 επιλογές: α) ο μέσος όρος (και οι δυο άνθρωποι φαίνονται μέτρια), β) επιλέγουμε να βγει σωστά ο άνθρωπος στη σκιά (ο άλλος θα καεί!), γ) επιλέγουμε να βγει σωστά αυτός στο φως (ο άλλος θα βγει υποφωτισμένος). Φυσικά υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο να μετακινήσουμε τον έναν άνθρωπο ή να φωτίσουμε (έστω με ανακλαστήρα) αυτόν που βρίσκεται στη σκιά.

Σκληρό μεσημεριάτικο φως. Όπου πέφτει η επιφάνεια καίγεται, τα χρώματα ξεθωριασμένα. Ότι είναι στη σκιά βγαίνει σκοτεινό. (Σκόπια)

Όσοι έχουν SLR τραβάνε σε αυτές τις περιπτώσεις σε αρχεία RAW, για να έχουν ασυμπίεστα αρχεία, άρα καλύτερες δυνατότητες επεξεργασίας, και προσπαθούν στο πρόγραμμα τους να βάλουν επιλεκτικά φως μόνο στις σκοτεινές περιοχές, χωρίς να κάψουν τις φωτεινές (δείτε για περισσότερα το κεφ. για την επεξεργασία φωτογραφιών).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Κάποιοι τραβούν πολλές φωτογραφίες με διαφορετικό φως και τις συνδυάζουν σε εξειδικευμένο πρόγραμμα. Δεν θα αναφερθώ περισσότερο στην τεχνική HDR. Όχι γιατί είναι για προχωρημένους... Το αντίθετο θα έλεγα! Δημιουργεί στο 99% τόσο ψεύτικες φωτογραφίες που ακόμη και οι διαγωνισμοί και τα περιοδικά έχουν αρχίσει να μη τις δέχονται... Είναι πράγματι εντυπωσιακές “φωτογραφίες” αυτές που βγαίνουν με αυτή την τεχνική, αλλά ταιριάζουν ίσως μόνο στη διαφήμιση και στη γραφιστική...

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Αν μια φωτογραφία έχει πρόβλημα στο φως (π.χ. καμένες ή σκοτεινές περιοχές) τότε δοκιμάζουμε να την κάνουμε ασπρόμαυρη.

Η έγχρωμη εκδοχή της πάσχει... Ο ουρανός καμένος!

Η Α/Μ βλέπεται...

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Στην ασπρόμαυρη φωτογραφία μπορώ να έχω μεγάλες περιοχές λευκές ή μαύρες. Στην έγχρωμη όχι! Δοκίμασέ το!

Χρυσικού Ελένη - Μαρία

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Στην τέχνη δεν υπάρχει σωστό και λάθος! Υπάρχουν όμως συνήθειες που βασίζονται στην αισθητική της εποχής και υλοποιούνται από τους αναγνωρισμένους καλλιτέχνες της. Οι κανόνες όμως (αυτό το φωτογραφίζουμε μόνο έτσι...) αφορούν άλλους τομείς!

Κεφάλαιο 4

Τα λάθη που κάνεις στις φωτογραφίες σου! (αν είσαι νέος φωτογράφος μάλλον τα κάνεις όλα...)

Κανονικά με το φως και τις ασκήσεις πρέπει να ασχοληθείς αρκετές μέρες. Αν νιώθεις ότι άρχισες να καταλαβαίνεις το θέμα (θέλει χρόνια για να γίνεις άψογος σε αυτό τον τομέα!) τότε για να δούμε κάποιες πρακτικές συμβουλές. Ακόμη τραβάμε στο P και πειράζουμε μόνο την έκθεση (+ ή – φως) ή και το ISO (αν ήδη ξέρεις τι κάνει, διαφορετικά περίμενε να το εξηγήσουμε σε άλλο κεφάλαιο).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Η φωτογραφία μπορεί να είναι εφαρμοσμένη, χρηστική (π.χ. γάμου, αναμνηστική, ρεπορτάζ, διαφημιστική κλπ), μπορεί να είναι και τέχνη (καλλιτεχνική φωτογραφία) και τα όρια ανάμεσα στα είδη φυσικά δεν είναι ξεκάθαρα. Από τη στιγμή που κάνουμε τέχνη δεν υπάρχουν κανόνες! Οπότε αυτά που ακολουθούν ως συμβουλές είναι απλά ένα ξεκίνημα για το νέο φωτογράφο (ο έμπειρος κάνει ότι θέλει γιατί ξέρει...). Όσοι προσπάθησαν να βάλουν κανόνες για μια σωστή φωτογραφία, οι ίδιοι τους έσπασαν με τις φωτογραφίες που είχαν στις υπόλοιπες σελίδες των βιβλίων τους...

ΝΕΑ & ΝΕΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕ ΠΡΟΣΕΧΕ!

- 1) Το θέμα στο κέντρο. Δεν μας αρέσει συνήθως να σπάμε τη φωτογραφία σε δυο ίσα μέρη και το να βάλεις έναν άνθρωπο ή ένα δέντρο ακριβώς στη μέση το κάνει αυτό. Επίσης δεν βάζουμε τη γραμμή του ορίζοντα στο κέντρο. Εξαιρέση: το τετράγωνο κάδρο (βλ. *instagram*).

Η συγκεκριμένη δεν είναι εντελώς χάλια...
αλλά μπορούμε να φανταστούμε καλύτερο καδράρισμα! (Ρέθυμνο)

- 2) Πρόχειρο καδράρισμα. Βλέπουμε κάτι που μας αρέσει κι απλά το φωτογραφίζουμε! Κόβοντας έτσι άτσαλα ένα κομμάτι της πραγματικότητας. Σίγουρα θα κόψουμε κάτι με το κάδρο μας, αλλά αυτό πρέπει να γίνει συνειδητά. Πηγαίνουμε λίγο πιο μπροστά ή πιο πίσω, κατεβάζουμε λίγο τη μηχανή ή την ανεβάζουμε, αλλάζουμε γωνία, γενικά ψάχνουμε λίγο το κάδρο μας.

Άσχημο καδράρισμα! Κοιτάξτε π.χ. πώς κόβεται η μουσούδα του αλόγου (Τυνησία)

ΑΣΚΗΣΗ: Βγες να φωτογραφίσεις για λίγες μέρες προσέχοντας ιδιαίτερα τις τέσσερις πλευρές του κάδρου σου, επιλέγοντας συνειδητά τι θα αφήσεις έξω και πώς θα κόψεις αυτό που αναγκαστικά θα κόψεις. Στη συνέχεια θα το κάνεις αυτόματα πριν από κάθε φωτογραφία σου (σίγουρα και στην επεξεργασία μπορούμε να κάνουμε διορθώσεις – crop...).

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Πρόσεχε πώς κόβεις τις σκιές. Μπορεί να είναι καλύτερα να κόψεις τον άνθρωπο παρά τη σκιά του! Δοκίμασέ το σαν άσκηση...

- 3) Το φως. Έχεις προσέξει πόσο ωραίο φως έχουν οι φωτογραφίες που σου αρέσουν; Τι ώρες φαντάζεσαι έχουν τραβηχτεί κι από πού έρχεται το φως; Εσύ γιατί περιμένεις να σου βγει καλή π.χ. ταξιδιωτική φωτογραφία ή πορτρέτο στις 2 το μεσημέρι όταν ο ήλιος καίει τα πάντα; (περισσότερα θα πούμε σε άλλα κεφάλαια).

Η πιο κακοφωτισμένη φωτογραφία μου;
Μπα, έχω και χειρότερες...

ΑΣΚΗΣΗ: Χωρίς τη φωτογραφική σου μηχανή, όποτε είσαι έξω άρχισε να “διαβάζεις” το φως! Από πού έρχεται αυτή την ώρα, αυτή την εποχή, σε αυτή την περιοχή, πόσο ζωντανά ή άτονα είναι τα χρώματα, τι γίνεται με τις σκιές, πόσο αλλάζει αν μπουκ στη μέση σύννεφα;

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Τα σύννεφα είναι η χαρά του φωτογράφου (συνηθίζω να λέω στα μαθήματά μου...).

Σύννεφα! Φωτ.: [PiccoloNamek at the English language Wikipedia](#)

- 4) Ο άχρωμος ουρανός. Ο ουρανός πολλές φορές μας καταστρέφει την έγχρωμη φωτογραφία μας. Δεν μπορείς να έχεις ένα λευκό κομμάτι ή έστω ένα ξεθωριασμένο γαλάζιο να δεσπόζει σε μια κατά τα άλλα πολύχρωμη φωτογραφία. Αν την ώρα που τραβάμε βγαίνει έτσι, τότε απλά τον αποφεύγουμε... (ενώ όταν έχει χρώματα και σύννεφα μπορεί να είναι από μόνος του το θέμα μας).

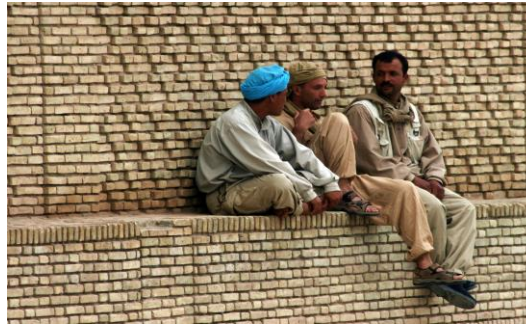
Τι ουρανός είναι αυτός; Έλα άλλη ώρα ή τουλάχιστον απόφυγέ τον! Μη τον βάζεις καθόλου στο κάδρο...

- 5) Το θέμα μας; Ποιο είναι το θέμα της φωτογραφίας σου; Η χειρότερη κριτική που μπορεί κάποιος να σου κάνει είναι ότι δεν κατάλαβε το θέμα σου! Τι τραβάς και γιατί; Αν για παράδειγμα σε ενδιέφερε το βλέμμα εκείνου του παιδιού απέναντι... πλησίασες αρκετά για να το αναδείξεις ή απλά τράβηξες όλη την πλατεία κι ο πιτσιρικός είναι κάπου εκεί χαμένος;

Τι θέλει να πει εδώ ο φωτογράφος; Τι δουλειά έχει το αυτοκίνητο μπροστά;
Φωτ.Α. Κατσικούδης (έχω τραβήξει και χειρότερες!)

- 6) Μην πειράζεις συνεχώς τα κουμπιά! Οι αρχάριοι τείνουν να υπερεκτιμούν την αξία της τεχνικής στη φωτογραφία και αντί να φωτογραφίζουν με χαρά κι αυθορμητισμό, κάνουν συνεχώς βαθυστόχαστους υπολογισμούς, πειράζουν τις ρυθμίσεις (αχ αυτό το manual πόσο κόσμο έχει καταστρέψει!) και τραβούν όλο και χειρότερες φωτογραφίες... Χαλάρωσε, άφησέ την στο P κι απόλαυσέ το! Σιγά σιγά θα μάθεις και την τεχνική κι όταν αντιμετωπίσεις μια δύσκολη κατάσταση θα ξέρεις τι να κάνεις...

Πόσα λεπτά θα πειράζεις τα κουμπιά; Θα φύγουν όλοι κι εσύ θα ψάχνεις ακόμη! Τις ασκήσεις στο σπίτι...(Τυνησία, Α.Κ.)

- 7) Άλλο αυτό που βλέπεις και νιώθεις με όλες σου τις αισθήσεις κι άλλο οι δυο διαστάσεις της φωτογραφίας! Είσαι μέσα στο δάσος, βλέπεις τρισδιάστατα τον κόσμο, ακόμη και με κόντρα φως παρατηρείς λεπτομέρειες και χρώματα καθαρά, ακούς τα πουλάκια, νιώθεις το αεράκι και νομίζεις τώρα ότι αυτό το υπέροχο πράγμα θα βγει στη φωτογραφία σου; Καλά κάνεις... Όλοι την πατήσαμε με τέτοια! Λοιπόν, η φωτογραφία δεν είναι πραγματικότητα κι έχει τους δικούς της νόμους και περιορισμούς. Τράβα και βλέπε συνεχώς φωτογραφίες για να δεις τα όρια, αλλά και τις απίστευτες δυνατότητες του μέσου.

Όχι όταν τράβαγα δεν είδα την κολόνα πίσω από το κεφάλι! Η φωτογραφία όμως έχει 2 διαστάσεις...

- 8) Καθόλου επεξεργασία; Μα η ψηφιακή φωτογραφία θέλει επεξεργασία! Όχι πολλά (θα τα δεις στο σχετικό κεφάλαιο), αλλά θέλει... Διαφορετικά θα φαίνεσαι ο χειρότερος φωτογράφος από όλους. Να σημειώσουμε εδώ ότι όσο πιο καλή φωτογραφική έχεις τόσο περισσότερο αυτή τραβάει ουδέτερα (χωρίς π.χ. να καταγράφει έντονα τα χρώματα), γιατί ο κατασκευαστής της προϋποθέτει ότι θα ασχοληθείς εσύ με τα υπόλοιπα... Κι όποιος νομίζει ότι στην αναλογική φωτογραφία (βλ. φιλμ) δεν υπήρχαν κολπάκια που κάναμε... είναι βαθιά νυχτωμένος! Απλά τώρα έχουμε όλοι σχεδόν τα ίδια εργαλεία.

- 9) Υπερβολική επεξεργασία. Αυτό βασικά είναι το πρόβλημα της εποχής μας! Επειδή το όποιο πρόγραμμα επεξεργασία μπορεί να κάνει τα απίστευτα... εγώ πάω και τα κάνω... γιατί νομίζω ότι κάνω τέχνη... Αμ δε! Αν, λοιπόν, τραβάς 2 ώρες φωτογραφίες και μετά τις πειράζεις για 20 ή 200 ώρες τότε είσαι σε λάθος δρόμο! (μπορεί να σε ενδιαφέρει η γραφιστική κι όχι η φωτογραφία...)

Χωρίς επεξεργασία

Λογικά πράγματα (σε λίγα δευτερόλεπτα...)

Λίγο παραπάνω και ξεφύγαμε...

- 10) Πρώτα τράβα και μετά σκέψου. Πρώτα σκέψου και μετά τράβα. Και τις δυο προσεγγίσεις χρειάζεσαι, ανάλογα τη στιγμή και το θέμα σου. Αν δουλεύεις μόνο με τη μία θα χάσεις πολλά. Επίσης μην ξεχνάς ότι η μισή δουλειά είναι να φωτογραφίζεις κι άλλη μισή να επιλέγεις σωστά τι θα δείξεις... (ξαναδές το 1 κεφάλαιο πάλι!).

Αυθόρμητα ή με σκέψη; (Παρίσι, Μ. Πομπιντού)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Ένα έργο τέχνης κρίνεται από το αποτέλεσμα (από τη συγκίνηση που δημιουργεί) κι όχι από την προσπάθεια. Δεν έχει σημασία αν περπάτησες μέσα στα χιόνια μια βδομάδα για μια φωτογραφία που δεν βλέπεται... Αν κάποιος άλλος έφερε παρόμοιο θέμα άγνοια τραβηγμένο κατά λάθος με το κινητό του, τι να κάνουμε... αυτός κερδίζει το βραβείο!

Κουράστηκα να ανέβω εκεί πάνω... κι εσένα δεν σου αρέσει η φωτογραφία μου;

(Από τα αυτοτελή μαθήματα φωτ. που κάνω κατά περιόδους στην Πάρνηθα μαζί με το Φλαμπούρι)

Κεφάλαιο 5

Διάφραγμα, ταχύτητα και ISO

Λοιπόν, ήρθε η ώρα να μιλήσουμε για το χειρισμό της μηχανής! Μην τρομάξεις αν στην αρχή δεν τα καταλάβεις όλα... Δώσε λίγο χρόνο! Εξάλλου είναι λίγες οι βασικές τεχνικές γνώσεις που πρέπει να έχει ένας φωτογράφος.

Με τρεις τρόπους ελέγχει η φωτογραφική μηχανή πόσο φως θα πάει στον αισθητήρα (φιλμ στις παλιές).

1) Διάφραγμα

Οι φακοί έχουν ένα μέγιστο διάφραγμα (όσο πλησιάζουμε στο f1 μπαίνει όλο και περισσότερο φως) κι ένα ελάχιστο (όσο πλησιάζουμε στο f22 μπαίνει όλο και λιγότερο φως).

Αν έχουμε SLR και το φακό kit που δίνουν μαζί της τα εργοστάσια το πιθανότερο είναι να γράφει πάνω του f3.5 – f5.6 κι αυτό σημαίνει ότι το μέγιστο διάφραγμά του είναι f3.5 (όταν δεν κάνω ζουμ).

Κι εσύ έχεις διάφραγμα πάνω σου! Είναι η κόρη του ματιού. Φώτισε την απότομα με ένα φακό για να την δεις να κλείνει!

Μπορούμε να ελέγξουμε το διάφραγμα εύκολα αν έχουμε SLR γυρνώντας το ανάλογο πλήκτρο στο A (aperture = διάφραγμα). Βάζουμε εμείς το διάφραγμα κι η μηχανή προσαρμόζει μόνη της τα υπόλοιπα (ταχύτητα και ISO) για να μπει το απαραίτητο φως και να βγει σωστά η φωτογραφία. Γιατί να το κάνουμε αυτό; Επειδή όσο πιο ανοιχτό είναι το διάφραγμα τόσο πιο μικρό βάθος πεδίου έχει η φωτογραφία μας (δηλαδή δεν είναι όλα εστιασμένα – κάτι που μας αρέσει π.χ. στα πορτρέτα). Αντίθετα όσο πιο μικρό διάφραγμα βάλουμε τόσο πιο μεγάλο βάθος πεδίου θα έχει η φωτογραφία μας (θα είναι όλα εστιασμένα – κάτι που μας αρέσει π.χ. στα τοπία).

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Αν σας ενδιαφέρει ένα φτηνός και καλός φακός που να επιτρέπει περισσότερο φως (f1.8 - καλό αυτό για το βράδυ και για τον έλεγχο του βάθους πεδίου...), οι περισσότερες εταιρίες έχουν σταθερό φακό 35 mm κοντά στα 200 ευρώ.

Φτηνός, καλός, φωτεινός κι εύκολα ελέγχουμε το βάθος πεδίου!

Όσοι έχουν κόμπακτ μηχανή χωρίς δυνατότητα να ελέγξουν χειροκίνητα το διάφραγμα μπορούν να το κάνουν έμμεσα με έναν απλό τρόπο. Βάζοντας το πρόγραμμα τοπίο είναι σαν να λέμε στη φωτογραφική να τα βγάλει όλα εστιασμένα (άρα να κλείσει το διάφραγμα ο φακός), ενώ με το πρόγραμμα πορτρέτο της ζητάμε να βγάλει εστιασμένο μόνο το θέμα μας (άρα να ανοίξει όσο μπορεί το διάφραγμα).

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Είναι δύσκολο να τα δείτε τα προαναφερόμενα με φωτογραφικές μηχανές που έχουν μικρό αισθητήρα (οι συνηθισμένες SLR – που δεν είναι δηλαδή full frame - και πολύ περισσότερο οι κόμπακτ), γιατί αυτές έχουν την τάση να τα βγάζουν όλα εστιασμένα! Θα δούμε παρακάτω πιο αποτελεσματικούς τρόπους για έλεγχο του βάθους πεδίου (δηλαδή τι θα βγει καθαρά και τι “φλου”).

2) Ταχύτητα

Αφορά την ταχύτητα του φωτοφράκτη. Πόσο γρήγορα (ή αργά) θα ανοίξει για να επιτρέψει στο φως να περάσει στον αισθητήρα της μηχανής (ή φιλμ). Όσο πιο πολύ φως έχει έξω τόσο πιο γρήγορα θα ανοιγοκλείσει για να μην καεί η φωτογραφία. Π.χ. μια ηλιόλουστη μέρα θα έχουμε άνετα ταχύτητες όπως 1/500 sec, ενώ το βράδυ μπορεί η μηχανή να κρατήσει ανοικτό το φωτοφράκτη για δευτερόλεπτα ολόκληρα για να περάσει αρκετό φως.

1/400 sec κι ακολουθούμε την κίνηση (panning) – Μέγαρα, Πανελ. Πρωτάθλημα

Μπορούμε να ελέγξουμε χειροκίνητα την ταχύτητα αν έχουμε SLR γυρνώντας το κουμπί στο S ή T (Speed = ταχύτητα, Time= χρόνος). Το πρόγραμμα αυτό ονομάζεται προτεραιότητα ταχύτητας κι η μηχανή κάνει τις απαραίτητες άλλες ρυθμίσεις (διάφραγμα και ISO – το εξηγούμε παρακάτω αυτό) για να μπει το σωστό φως στη φωτογραφία μας.

Γιατί να το κάνουμε αυτό; Για να βγάλουμε το θέμα μας ακίνητο ή κουνημένο! Εδώ πρέπει απαραίτητα να κάνετε την παρακάτω άσκηση.

ΑΣΚΗΣΗ: Κάπου που έχει πολύ φως, βάλτε ταχύτητα 1/500 ή 1/1.000 του δευτερολέπτου για να “παγώσετε” κίνηση (δοκιμάστε με νερό που τρέχει ή οτιδήποτε κινείται γρήγορα). Λίγο πριν νυχτώσει δοκιμάστε με ταχύτητες όπως 1/15 του δευτερολέπτου για να βγάλετε τα αυτοκίνητα ή τους περαστικούς κουνημένους. Μη ζουμάρετε και να είστε όσο πιο ακίνητοι γίνεται γιατί τα υπόλοιπα (τα κτίρια π.χ.) θέλουμε να βγουν ακίνητα. Αν έχετε κόμπακτ μπορείτε να παγώσετε την κίνηση με το πρόγραμμα sport (αρκεί να υπάρχει αρκετό φως έξω) ή να βγάλετε κάτι κουνημένο όταν νυχτώσει με το πρόγραμμα night photography (ή αυτό που λέει ότι είναι για λίγο φως).

Διαβάστε [εδώ](#) για την τεχνική panning! Αφορά κινούμενα θέματα...

Ταχύτητα 1/2 του δευτερολέπτου (η μηχανή στο χέρι) - Φωτ.: Α. Κατσικούδης

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μπορώ να βγάλω κάτι κουνημένο στο φως της μέρας; Δύσκολο! Εκτός αν έχετε SLR και πάρετε φίλτρο ND. Αυτό μειώνει την ποσότητα του φωτός για να μπορέσετε να βάλετε αργή ταχύτητα και να μην καεί η φωτογραφία σας από το πολύ φως. Βγαίνει σε διάφορες διαβαθμίσεις. Επίσης είναι χρήσιμο όταν θέλετε ανοιχτό διάφραγμα και υπάρχει έξω πολύ φως...

ND filter, Photo: Robert Emperley from Strasbourg, Alsace, France

3) ISO

Ο τρίτος τρόπος για να αλλάξουμε την ποσότητα του φωτός που θα περάσει στη φωτογραφία μας είναι να αλλάξουμε τη φωτοευαισθησία του αισθητήρα μας. Όταν παλιά αγοράζαμε φιλμ, τα περίπτερα μας πουλούσαν αυτά που είχαν 100 ISO (ή ASA) ευαισθησία, γιατί η Ελλάδα έχει πολύ φως... Για το βράδυ αγοράζαμε από εξειδικευμένα μαγαζιά φιλμ με ISO 800 ή ασπρόμαυρα 1.600 γιατί μόνο έτσι μπορούσαμε να δουλέψουμε στο χαμηλό φως... Τώρα πάμε στην ψηφιακή μας μηχανή, όταν το φως λιγοστεύει, κι ανεβάζουμε το ISO, για να μη μας βγει κουνημένη η φωτογραφία. Βέβαια στη ζωή τίποτα δεν είναι δωρεάν! Τι πληρώνουμε εδώ; Μεγαλύτερο ψηφιακό θόρυβο...

Ψηφιακός θόρυβος που υποβαθμίζει την εικόνα. (Ρυθμίσεις: P,3200 ISO, -1 έκθεση, A.K.)-
μεγαλώστε κι άλλο τη σελίδα για να δείτε τι θα πει θόρυβος...

ΑΣΚΗΣΗ: Τραβήξτε φωτογραφίες όταν νυχτώσει χωρίς να κάνετε ζουμ, στο P, πειράζοντας μόνο το ISO. Ξεκινήστε από 100 ISO και φτάστε στο όριο της μηχανής σας. Οι πρώτες φωτογραφίες φυσικά θα βγουν κουνημένες. Οι τελευταίες 2 θα έχουν ψηφιακό θόρυβο.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Πόσο μπορούμε να ανεβάσουμε το ISO και η φωτογραφία να βλέπεται (να μην έχει υπερβολικό “θόρυβο”); Ο κατασκευαστής της μηχανής μας έχει βάλει ένα όριο. Το αποφεύγουμε! Π.χ. αν η μηχανή μας μπορεί να δουλέψει μέχρι το 3.200 ISO ξέρουμε ότι μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το πολύ το προηγούμενο νούμερο (1.600)...

Πρόταση:

Ρύθμισε τη μηχανή να φωτομετράει και να εστιάζει στο κέντρο του κάδρου (δες στο βιβλίο οδηγιών της πώς). Μετά κάνε την άσκηση που ακολουθεί.

ΑΣΚΗΣΗ: Βάλε κάτι στο κέντρο του κάδρου σου (π.χ. έναν άνθρωπο) και πάτα το κουμπί του κλείστρου μέχρι τη μέση. Ενώ το έχεις κρατημένο (μην το αφήσεις!) άνοιξε το κάδρο σου (γύρισε τη μηχανή δεξιά ή αριστερά) για να βγάλεις τη φωτογραφία που θέλεις και τότε πάτα το κουμπί! Με αυτό τον τρόπο λες στη μηχανή ότι αυτό που είναι στο κέντρο σε ενδιαφέρει να βγει με το σωστό φως και εστιασμένο... (Αυτό γίνεται ακόμη και με κινητά τηλέφωνα). Μην πας παρακάτω αν δεν κάνεις ή καταλάβεις αυτή την άσκηση! (Στις SLR συχνά χρειάζεται να πατήσετε ένα κουμπί για να κλειδώσει τη φωτομέτρηση).

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Για περισσότερα όσο αφορά τα συστήματα φωτομέτρησης και τις ρυθμίσεις εστίασης διαβάστε το βιβλίο οδηγιών της φωτογραφικής σας (τα εξηγούν μια χαρά αυτά τα πράγματα!).

Σταθεροποίηση μηχανής

Όταν υπάρχει λίγο φως (νύχτα, υποφωτισμένοι εσωτερικοί χώροι κλπ) ένα βασικό θέμα που πρέπει να προσέξουμε είναι η σταθεροποίηση της μηχανής. Λίγο φως σημαίνει ότι ο φωτοφράκτης μένει αρκετή ώρα ανοιχτός κι έτσι δεν είναι δύσκολο η φωτογραφία να βγει κουνημένη. Κάποιοι έχουν πιο σταθερό χέρι από άλλους, ενώ μην ξεχνάμε ότι μπορεί να αξιοποιήσιμη ή και στόχος μας μια κουνημένη φωτογραφία!

Εδώ υπερτερούν οι SLR γιατί (πέρα από τα υπόλοιπα που αναφέρουμε παρακάτω) ακουμπώντας την στο πρόσωπό μας για να καδράρουμε την σταθεροποιούμε καλύτερα. Από την άλλη μια ελαφριά και μικρή μηχανή ίσως μας δυσκολέψει να την κρατήσουμε όσο σταθερά θέλουμε.

Μερικές συμβουλές:

Σίγουρα την κρατάμε και με τα δυο χέρια. Προσπαθούμε μάλιστα, αν μας το επιτρέπει το μέγεθος της μηχανής, να ακουμπάμε τον ένα αγκώνα μας στο στομάχι. Κρατάμε και την ανάσα μας, λίγο πριν το “κλικ”...

Αν υπάρχει κάποιο σταθερό αντικείμενο να ακουμπήσουμε το σώμα μας (π.χ. δέντρο, κολώνα) ή τη μηχανή μας (π.χ. παγκάκι) το αξιολογούμε.

Δείτε ακόμη πιο κάτω για: τρίποδο, μονόποδο και νυχτερινή φωτογραφία

Ωραία και τώρα που μάθαμε αυτά τι τα κάνουμε;

Κάνε όλες τις ασκήσεις που αναφέραμε για να καταλάβεις κάποια βασικά πράγματα. Μετά συνέχισε να τραβάς φωτογραφίες με το P... Θα πειράζεις μόνο την έκθεση (+ ή -) και το ISO όταν νυχτώνει... Επίσης αν θέλεις να παγώσεις κίνηση ή να βγάλεις κάτι κουνημένο βάλε το S (προτεραιότητα ταχύτητας). Όλα τα άλλα άφησέ τα στη μηχανή! **Να το ξαναπούμε:** το σημαντικό είναι να τραβάς φωτογραφίες, να βλέπεις καλές φωτογραφίες και κάποιος να αξιολογεί τη δουλειά σου.

Μαρία Παπαγιάννη

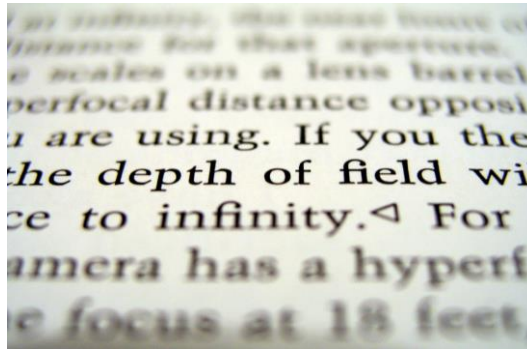
Κεφάλαιο 6

Το βάθος πεδίου

Εντυπωσιακή λέξη, αλλά το θέμα είναι εύκολο! Αν θέλετε εντυπωσιακά πορτρέτα (με το φόντο φλου) βάλτε τηλεφακό! Αλλά ας το δούμε σε όλες του τις διαστάσεις:

Όταν σε μια φωτογραφία είναι όλα εστιασμένα, λέμε ότι έχουμε **μεγάλο βάθος πεδίου**. Αυτό δεν είναι δύσκολο. Οι μικροί αισθητήρες (σε σχέση με το φιλμ ή τις ακριβές SLR με αισθητήρα πλήρες κάδρου) που έχουν οι φωτογραφικές μας έχουν ως αποτέλεσμα εύκολα να τα έχουμε όλα εστιασμένα (το λέμε και “νετ”).

Με **μικρό βάθος πεδίου**, όπου η μηχανή εστιάσει έχουμε καθαρή εικόνα, ενώ πιο μπροστά και πιο πίσω από το σημείο εστίασης η εικόνας μας είναι φλου.

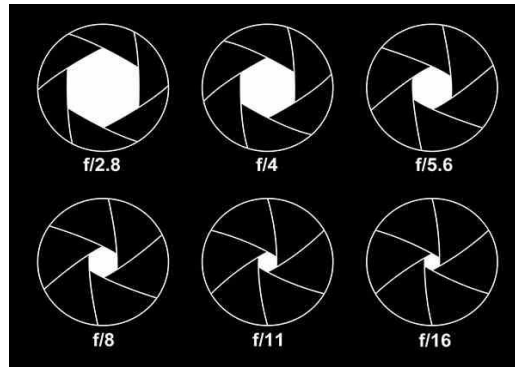

Εξαιρετικά μικρό βάθος πεδίου. Φωτ.:
PiccoloNamek, English Wikipedia

Με τρεις τρόπους μπορούμε να ελέγξουμε το βάθος πεδίου:

- 1) Το διάφραγμα. Ανοιχτά διαφράγματα (f1.8 - f2 - f2.8) σημαίνουν μικρό βάθος πεδίου. Κλειστά διαφράγματα (f11 - f16) μας δίνουν τα πάντα εστιασμένα. Αυτό είπαμε εξαρτάται κι από τη μηχανή μας. Όσοι έχουν κόμπακτ, ακόμη κι αν μπορούν χειροκίνητα να πειράζουν το διάφραγμα της μηχανής, μην περιμένουν να δουν διαφορά μόνο με αυτό. Επίσης επηρεάζεται από τη φωτεινότητα του φακού μας...

Οπότε **για να μιλήσουμε πρακτικά** έχουμε τελικά δυο τρόπους για να ελέγξουμε το βάθος πεδίου! Εκτός αν έχουμε SLR full frame ή SLR με πολύ φωτεινό φακό (διάφραγμα f 2 ή f 1.8...).

- 2) Η απόσταση του θέματος από το φακό μας. Οι φακοί είναι ευαίσθητοι στην εστίαση όταν το θέμα είναι κοντά τους. Αν δείτε ένα παλιό σταθερό φακό θα γράφει πάνω του γραμμένες τις αποστάσεις που εστιάζει (για να βοηθηθείτε στη χειροκίνητη εστίαση). Έτσι θα δείτε να γράφει π.χ. 20 cm, 50, 80, 1 m (μέτρο), 1.5, 2 m και μετά ... άπειρο!

"Samyang 14mm f2.8 lens - Diliff"

Δηλαδή αν έχετε κάτι μπροστά σας στο μισό μέτρο και κάτι απέναντι στα 3 μέτρα, ο φακός δεν μπορεί να εστιάσει και στα δύο. Θα επιλέξετε εσείς τι θα βγει εστιασμένο και τι φλου. **Ο τρόπος;** Βάζετε αυτό που θέλετε εστιασμένο στη μέση του κάδρου σας. Πατάτε το κουμπί του κλείστρου **μέχρι τη μέση** κι έτσι η μηχανή εστιάζει. Χωρίς να αφήσετε το κουμπί ανοίγετε το κάδρο σας για να συμπεριλάβει και τα υπόλοιπα στοιχεία που θέλετε και τότε το πατάτε μέχρι κάτω για να βγει η φωτογραφία. Αυτό γίνεται ακόμη και με τα κινητά (που έχουν φωτογραφικές δυνατότητες). Καμιά φορά μπορείτε να βρείτε δυσκολία στις SLR (!) γιατί κάποιες έχουν ξεχωριστό κουμπί που κλειδώνει την εστίαση και πρέπει να το πατήσετε πριν ανοίξετε το κάδρο σας (διαφορετικά θα προσπαθήσει να εστιάσει παντού...). Οι SLR και οι CSC (Miroless), βέβαια, επιτρέπουν και τη **χειροκίνητη εστίαση**.

Εδώ έχω εστιάσει περίπου στο ένα μέτρο
και ότι είναι πιο μπροστά ή πιο πίσω βγαίνει φλου...

(δάσος στην Ελβετία)

ΑΣΚΗΣΗ: Βάλτε μερικά μπουκάλια σε μια σειρά σε ένα τραπέζι (καλά φωτιζόμενο) και παίξτε με τις αποστάσεις του φακού σας σε σχέση με αυτά. Προσπαθήστε να βγάλετε το πρώτο μπουκάλι εστιασμένο, τα άλλα φλου. Μετά το μεσαίο. Ύστερα το τελευταίο. Αν βγαίνουν όλα εστιασμένα, πλησιάστε περισσότερο. Θυμηθείτε στην αρχή να πατήσετε το κουμπί του κλείστρου μέχρι τη μέση έχοντας το μπουκάλι που θέλετε εστιασμένο στη μέση του κάδρου σας. Δείτε και την παρακάτω συμβουλή.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Ρυθμίστε από το μενού τη μηχανή σας να εστιάζει στο κέντρο (κι όχι παντού). Επίσης σκεφτείτε και τη φωτομέτρηση στο κέντρο ως ρύθμιση (κι όχι σε όλο το κάδρο). Έτσι όταν θα έχετε κάτι στο κέντρο του κάδρου σας θα ξέρετε ότι είναι εστιασμένο και σωστά φωτομετρημένο – άσχετα αν θα ανοίγετε (με το κουμπί του κλείστρου μισοπατημένο) το κάδρο σας για να βάλετε κι άλλα πράγματα μέσα...

- 3) Η εστιακή απόσταση του φακού. Όσο πιο ισχυρός τηλεφακός τόσο πιο μικρό βάθος πεδίου!

Τηλεφακός. Φωτ.: Atorero (Alexander Kozlov) – wikipedia

ΑΣΚΗΣΗ: Δείτε αυτή που προτείνω στο κεφάλαιο με τους φακούς...

Κεφάλαιο 7

Το καδράρισμα και η σύνθεση

Ίσως έπρεπε αυτό να είναι το δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου... Τουλάχιστον δεν έχω αλλάξει ακόμη άποψη για το πρώτο!

Έχουμε αναφερθεί ξανά στο **καδράρισμα** (δες κεφ. 4 και ξαναδιάβασε το 1 !). Ο πιο εύκολος τρόπος να βελτιωθείς ως φωτογράφος άμεσα είναι να προσέχεις το κάδρο σου. Τι κόβεις και πώς... Οι φωτογράφοι από τα πρώτα βήματα της φωτογραφικής τέχνης είχαν να λύσουν αυτό το πρόβλημα. Οι ζωγράφοι όμως για εκατοντάδες χρόνια το έκαναν αυτό με περισσή χάρη. Βρες όσα βιβλία με ζωγραφική μπορείς (παραστατική κι όχι αφηρημένη) και θα δεις πώς θα φτιάξεις μια αισθητική που θα σε βοηθήσει σε αυτό το ζήτημα, αλλά και στη σύνθεση.

Ο El Greco μας διδάσκει καδράρισμα για πορτρέτο!

Η **σύνθεση** είναι πώς έχεις τοποθετημένα τα πράγματα μέσα στη φωτογραφία σου. Αν για παράδειγμα έχεις τραβήξει μια πλατεία και στο δεξί άκρο της φωτογραφίας έχεις δέντρα κι ανθρώπους το ένα πίσω από το άλλο, ενώ έχεις αφήσει το αριστερό σχεδόν άδειο, τότε έχουμε πρόβλημα στη σύνθεση... Γιατί δεν περίμενες λίγο να μετακινηθούν οι άνθρωποι, να απλωθούν καλύτερα στο κάδρο σου και μετά να τραβήξεις;

Περίμενα τον άνθρωπο να προχωρήσει, για να μη βγει μπροστά από το παράθυρο. Έτσι βελτίωσα τη σύνθεση... (Τυνησία)

Οι κανόνες σύνθεσης

Δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα! Ναι, θα δείτε άρθρα σχετικά (έχω κι ένα ωραίο αγγλικό βιβλίο πάνω στο θέμα), αλλά αν αρχίσουμε να βάζουμε κανόνες για το πού θα βάλουμε τον άνθρωπο στο πορτρέτο για παράδειγμα, τότε όχι απλά δεν μιλάμε για τέχνη και προσωπική έκφραση, αλλά θα γίνουμε και απίστευτα βαρετοί ως φωτογράφοι.

Στα μαθήματα μου μιλάω για τη σύνθεση μόνο μέσα από κριτική φωτογραφιών που κάνω – μην ξεχνάτε ότι μέσα από τα λάθη μας μαθαίνουμε! Επίσης όταν ασχολούμαστε με ένα είδος (ταξιδιωτική φωτογραφία, γυμνό, μόδα κ.ά.) δείχνω μερικούς φωτογράφους που είναι πιο κλασικοί στην προσέγγισή τους και στη συνέχεια ότι πιο πρωτότυπο και δημιουργικό έχω εντοπίσει...

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Δες ζωγραφική, διάβασε κόμιξ και πάνω από όλα αγάπησε κάποιους φωτογράφους και μελέτησε τη δουλειά τους. Όχι δεν είναι κακό να αντιγράψεις (δεν γίνεται έτσι κι αλλιώς αυτό εύκολα) κάποιες εικόνες που σου έχουν μείνει στο μυαλό. **Η τέχνη έτσι προχωράει! Μέσα από επιρροές και εμμονές. Μέσα από δοκιμές και πολλά “λάθη”.**

ΑΣΚΗΣΗ: Διάλεξε τις 15 – 20 καλύτερες σου φωτογραφίες και βρες κάποιον που έχει ασχολείται χρόνια με τη φωτογραφία να τις αξιολογήσει. Κάνε ερωτήσεις για το αν του αρέσουν τα θέματά σου, αν τους ταιριάζει το φως, αν το καδράρισμα είναι καλό κι αν βλέπει προβλήματα στη σύνθεση. Αν δυσκολεύεται να συζητήσει τέτοια θέματα...τότε βρες άλλον... Ζήτα του να σου προτείνει και φωτογράφους να μελετήσεις! (αν κάνεις όλα αυτά σιγά σιγά περνάς στο επόμενο επίπεδο...).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Ειδικά για την καλλιτεχνική φωτογραφία λένε οι θεωρητικοί της φωτογραφίας ότι έχει περισσότερα κοινά με την ποίηση παρά με οποιαδήποτε άλλη τέχνη! Ναι, δεν τη συγκρίνουν ούτε με ζωγραφική, ούτε με κινηματογράφο, ούτε με άλλη τέχνη. **ΠΟΙΗΣΗ...**

Κεφάλαιο 7

Εξοπλισμός

Η φωτογραφική μηχανή είναι ένα όργανο που διδάσκει στους ανθρώπους πώς να βλέπουν χωρίς τη φωτογραφική μηχανή Dorothea Lange

Δεν υπάρχει καλός και κακός εξοπλισμός στη σύγχρονη ψηφιακή φωτογραφία! Ανάλογα με τα θέματά σου και τους στόχους σου είναι και τα μέσα που χρησιμοποιείς για έκφραση.

Αν θέλεις να τραβάς για το facebook, instagram, blog σου και γενικά μόνο για διαδικτυακή χρήση ένα **smartphone** με 5 ή 8 megapixel camera είναι μια χαρά! Ειδικά όσοι ξέρουν από φωτογραφία κάνουν θαύματα με ένα κινητό! Μέχρι και σε μουσεία και γκαλερί έχουν εκθέσει επαγγελματίες και καλλιτέχνες της φωτογραφίας αποδεικνύοντας ότι αυτός που ξέρει και μπορεί θα δουλέψει με όποιο μέσο έχει στα χέρια του...

Η Ν.Υ. με κινητό! Έκθεση του Καμίλο Νόλλα στο Μ. Μπενάκι
πηγή φωτ.: <http://lizzyphotoblog.blogspot.gr>

Πλεονεκτήματα: Το έχεις πάντα μαζί, έχει έτοιμα εύκολα προγράμματα επεξεργασίας, εύκολη πρόσβαση στο κοινό που σε ακολουθεί και δεν τρομάζει τον κόσμο όταν τραβάς φωτογραφίες.

Μειονεκτήματα: Μικρός αισθητήρας και πλαστικός φακός, άρα όταν πας να τυπώσεις ως επιλογή θα έχεις μόνο μικρές διαστάσεις (και θα απογοητευτείς λίγο, γιατί οι οθόνες των έξυπνων κινητών είναι ρυθμισμένες να δείχνουν τις φωτογραφίες καλύτερες από ότι είναι), απουσία ρυθμίσεων,

σχεδόν άχρηστο το βράδυ, ο αυτοματισμός της δυσκολεύει κάποιον που θέλει να φτιάξει το προσωπικό του ύφος. Έχεις επίσης μόνο ένα φακό... (δεν ζηλεύεις όταν βλέπεις ένα τηλεφακό;).

Compact: Σίγουρα εδώ έχεις φωτογραφική μηχανή κι όχι κάτι που προσπαθεί να την αντικαταστήσει. Έχεις επίσης φακό με ζουμ, μεγαλύτερο αισθητήρα και διάφορες ρυθμίσεις για τις δύσκολες συνθήκες.

Πλεονεκτήματα: Φορητότητα (πολλοί επαγγελματίες την έχουν ως δεύτερη μηχανή), καλές τιμές, εξειδίκευση (π.χ. σούπερ ζουμ, αδιάβροχες, με επαγγελματικές δυνατότητες και διάφορα άλλα μοντέλα), δεν δείχνει επαγγελματική και δεν τρομάζει τον κόσμο (είναι πιο εύκολο να τραβήξεις κάποια θέματα που θέλουν διακριτικότητα).

Μειονεκτήματα: Μικρός αισθητήρας (σε σχέση με τις SLR), δεν αποδίδουν ικανοποιητικά το βράδυ (καλύτερα πάντως από τα κινητά), αργοί χρόνοι αντίδρασης (στο άνοιγμα, στο τράβηγμα, στην εστίαση).

Ο βραβευμένος Γιάννης Κόντος στη Β. Κορέα δούλεψε με κόμπακτ (φωτ. από το βιβλίο του Κόκκινη Ουτοπία)

SLR: Εδώ μπαίνουμε στη σοβαρή κατηγορία! Έχεις μεγάλο αισθητήρα, πιο καλούς φακούς και μπορείς να την τροποποιήσεις όπως θέλεις (π.χ. με διάφορους φακούς κι επαγγελματικά φλας).

Πλεονεκτήματα: Γρήγορη, πολύ γρήγορη (στο άνοιγμα, στο τράβηγμα, στην εστίαση). Ιδανική για επαγγελματικές εφαρμογές, η μοναδική λύση για καλή νυχτερινή φωτογραφία, στιβαρή κατασκευή, καλύτερες δυνατότητες για μεγάλες εκτυπώσεις.

Μειονεκτήματα: Όγκος και τιμή. Δεν μπορείς να την έχεις όλο το 24ωρο μαζί σου και δεν είναι καθόλου διακριτική. Αν μπεις σε κάποιο χώρο κρατώντας την όλοι θα γυρίσουν και θα σε κοιτάζουν περίεργα!

Mirrorless ή CSC (compact system camera): Αυτή είναι ίδια σε δυνατότητες με την SLR, με μόνη διαφορά την απουσία οπτικού σκόπευτρου. Κάτι που την κάνει να είναι μικρότερη.

CSC ή mirrorless camera. Φωτ.: decltype (wikipedia)

Full frame SLR: Η επαγγελματική επιλογή! Μεγάλος αισθητήρας (μεγαλύτερος από την “απλή”). SLR. Ιδανική για μεγάλες εκτυπώσεις και για νυχτερινή φωτογραφία. Ανθεκτικές μηχανές (κάποιες και στη βροχή). Ακριβή η ίδια και οι φακοί της. Μεγάλος όγκος. *Δεν έχω τέτοια (είμαι φτωχός...), αλλά θα την ήθελα μόνο και μόνο για να τραβάω στα σκοτάδια χωρίς τρίποδο και να γυρίζω ταινίες χωρίς πρόσθετα φώτα...*

Η Sony φτιάχνει SLT αντί για SLR (αντί για οπτικό σκόπευτρο έχει ψηφιακό)

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Δεν υπάρχει μάρκα που να υπερισχύει των άλλων! Όσοι βγάζουν τώρα SLR έχουν καλά και καλύτερα μοντέλα. Η Pentax για παράδειγμα βγάζει πολύ καλές φωτογραφικές που αντέχουν και στη βροχή! Όταν θα είσαι έτοιμος για φωτογραφική ψάξε τι μπορείς καλύτερο να πάρεις εκείνη τη στιγμή με τα χρήματα που διαθέτεις και να μπορείς να κάνεις αυτό που έχεις στο μυαλό σου.

Ο σοβαρός φωτογράφος έχει μαζί του δεύτερη μπαταρία κι εφεδρική κάρτα μνήμης. Επίσης να είστε έτοιμοι για βροχή (μια πλαστική σακούλα κάνει...).

Χρειάζεσαι ακόμη έναν **υπολογιστή** κι ένα **πρόγραμμα** για επεξεργασία φωτογραφίας.

Να σκεφτείς και το ενδεχόμενο για ένα **τρίποδο** (θα το συζητήσουμε παρακάτω αυτό).

Κίμωνας Αξιάπουλος

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Αν βγεις μια μεγάλη βόλτα και τραβάς με SLR θα βρεθούν άνθρωποι που θα σε κοιτάζουν καχύποπτα, θα σε ρωτήσουν τι κάνεις και θα σου απαγορέψουν να τους τραβήξεις. Αν το κάνεις αυτό με μια επαγγελματική βιντεοκάμερα δεν θα έχεις τέτοιες αντιδράσεις! Θα έρθουν μάλιστα αρκετοί κοντά και θα στηθούν...

Κεφάλαιο 9

Ταξιδιωτική Φωτογραφία

Όπως και πολλοί άλλοι φωτογράφοι θέλησα να «μάθω φωτογραφία» για το ταξίδι – πώς αλλιώς θα το θυμάσαι και θα το μοιραστείς με τους φίλους;

Εξοπλισμός: Ιδανικά έχουμε SLR (με φακό που ξεκινάει από ευρυγώνιο και φτάνει σε τηλεφακό), δεύτερη μηχανή compact (βολεύει π.χ. μέσα στο τρένο...), διπλές μπαταρίες και μεγάλες κάρτες μνήμης. Καπέλο, γυαλιά ηλίου, νερό, φαγητό, χάρτες, παπούτσια για περπάτημα, προστατευτική τσάντα για τον εξοπλισμό μας (βολεύουν αυτές που μπαίνουν στην πλάτη με διπλό ιμάντα).

Τι τραβάμε: Τοπία (φύση και αστικό), ανθρώπους (πορτρέτα), σύμβολα (τι χαρακτηρίζει το μέρος που είμαστε;).

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Όπου υπάρχουν πολλά στοιχεία αυτά θα πρέπει να είναι οργανωμένα με κάποια λογική. Ξαναδείτε το κεφάλαιο που μιλάει για σύνθεση... Επίσης βοηθάει η γεωμετρία που μπορεί να εντοπίσει το μάτι μας (φανταστικά σχήματα που μπορούν να εμφανιστούν την κατάλληλη στιγμή ή από την κατάλληλη γωνία). Μια ωραία ιδέα που αγαπούν ιδιαίτερα οι ταξιδιωτικοί φωτογράφοι: το κάδρο μέσα στο κάδρο (π.χ. ένα παράθυρο ή μια ανοιχτή πόρτα, ένα κλαδί δέντρου κλπ σε πρώτο επίπεδο).

Νίκος Τσατσάκης

Βγάζουμε ότι περιμένει κάποιος για να δει από το μέρος που πήγαμε (π.χ. τον Πύργο του Αιφελ), αλλά τη διαφορά θα την κάνουμε με πιο προσωπικές φωτογραφίες. Τι μας αρέσει να τραβάμε και πού θα το βρούμε; Πιο ενδιαφέρον και θα προκαλέσει κι έκπληξη σε πολλούς να δείξεις την περιοχή με τους ουρανοξύστες από το Παρίσι (La Defence) και την Chinatown της πόλης από τον Πύργο του Αιφελ. Αυτός εξάλλου έχει τραβηχτεί πιο εντυπωσιακά από τους Γάλλους φωτογράφους που μπορούν να πάνε εκεί τόσες φορές ώστε να βρουν το τέλειο φως... ενώ εσύ είσαι περαστικός...

Λίγο προβλέψιμη για Παρίσι!

Ναι, το Παρίσι έχει και τέτοια μέρη! (φωτ. Α. Κατσικούδης)

Αν μπορείς λοιπόν βγάλε και τη φωτογραφία **καρτ ποστάλ** (αφού πάντα το ήθελες αυτό!)... αλλά αυτό που πρέπει τελικά να δείξεις είναι η **προσωπική σου ματιά!** Τι σου αρέσει; Η μόδα, η ροκ μουσική, οι καλλιτέχνες δρόμου, τα πάρκα, η σύγχρονη αρχιτεκτονική, τα νεοκλασικά, η πολιτιστική πολυμορφία που έχουν οι μεγαλουπόλεις... Ένα μέρος μπορεί να σου δώσει πολλά θέματα εξάλλου. Δεν υπάρχει μόνο ένα Παρίσι, αλλά τόσα όσα είναι και οι φωτογράφοι του. Εσύ η ίδια ή ίδιος θα το βγάζεις διαφορετικά κάθε φορά που θα πηγαίνεις...

Κάδρο μέσα στο κάδρο...Φωτ.: Κίμωνας Αξαόπουλος

Όλα τα βιβλία που διάβασα για την ταξιδιωτική φωτογραφία (κυρίως στα Αγγλικά) και η δική μου εμπειρία συμφωνούν στο εξής: αν ξέρεις πώς δουλεύει ο εξοπλισμός σου (όσο απλός κι αν είναι αυτός) και έχεις μια σχετική φωτογραφική εμπειρία (δες ξανά το κεφάλαιο 1) το σημαντικότερο τότε είναι η **προετοιμασία!**

Προετοιμασία, αλλά και ετοιμότητα!

Ποτέ δεν ξέρεις τι θα συμβεί και πότε... (Τυνησία, Α.Κ.)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Έχω κάνει εξώφυλλο σε ταξιδιωτικό περιοδικό (με καλή αμοιβή!) με φωτογραφική κόμπακτ των 4 μεγαπίξελ! Τότε δούλευα ακόμη με slides και είχα πάρει την πρώτη μου ψηφιακή για δοκιμή. Την βρήκα ιδιαίτερα χρήσιμη σε φτωχογειτονιές του Μεξικού, όπου η SLR έμενε πολλές φορές στο ξενοδοχείο ή ήταν κρυμμένη στο φτηνό σακιδίό μου...

Μεξικό. Compact HP 4 megapixel - η πρώτη μου ψηφιακή και μάλλον η χειρότερη μηχανή που έχει βγει ποτέ!

Η ταξιδιωτική φωτογραφία ξεκινάει από την προετοιμασία αρκετά πριν το ταξίδι και επηρεάζεται καθοριστικά από αυτήν. Παίρνοντας στοιχεία ως φωτογραφικό είδος από τη φωτογραφία τοπίου, το πορτρέτο και το ντοκουμέντο απαιτεί από το σοβαρό φωτογράφο να ξέρει πού θα πάει, πότε και γιατί... Εδώ κρίνεται σημαντικό όχι μόνο να γίνει έρευνα, αλλά να βρεθεί έστω κι ένας άνθρωπος στο τόπο που θα επισκεφτούμε να μας δείξει μέρη πέρα από τα γνωστά τουριστικά (με τα κοινωνικά δίκτυα δεν είναι τόσο δύσκολο αυτό...).

Βρες την κατάλληλη οπτική γωνία!
Φωτ.: Κίμωνας Αξαόπουλος

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Δεν υπάρχει τόπος στη γη χωρίς αντιφάσεις! Πλούσιοι -φτωχοί, ντόπιοι- μετανάστες, όμορφα μέρη- παρατημένα, ουρανοξύστες- παραδοσιακές κατοικίες κλπ. Αν το καλύψουμε αυτό φωτογραφικά η δουλειά μας παίρνει άλλη αξία. Δείτε δουλειά επαγγελματιών και θα καταλάβετε...Μια καλή ιδέα είναι να γραφτείτε συνδρομητές στο National Geographic (όχι δεν τραβούν μόνο λουλούδια και ζώα οι φωτογράφοι του...).

Και μην ξεχνάτε το φως! Νωρίς το πρωί κι αργά το απόγευμα, ψάχνουμε για τη “μαγική ώρα” που το φως μπορεί να μεταμορφώσει ακόμη κι ένα αδιάφορο μέρος σε φωτογραφικό γεγονός! Και φυσικά νωρίς δεν υπάρχουν τα τεράστια πλήθη που μπορούν να χαλάσουν το κάδρο μας...

Μεσημέρι; Δύσκολα και για έμπειρους (σίγουρα χωρίς ουρανό στο κάδρο...). **Τα σύννεφα; Είπαμε: Η χαρά του φωτογράφου!** Ακόμη και τροπικά μέρη που δυσκολεύονται να δουν σύννεφα, οι ταξιδιωτικοί φωτογράφοι μας τα δείχνουν συνήθως συννεφιασμένα...

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Το ηλιοβασίλεμα θέλει υποφώτιση (δοκιμάζουμε τουλάχιστον - 1) και μπορεί να είναι πολύ βαρετό αν δεν κάνουμε κάτι με το κάδρο μας (δεν φτάνουν μόνο τα χρώματα του ουρανού). Βάλτε κάποιο φοίνικα ή ένα άνθρωπο (σιλουέτα θα βγει!) μπροστά!

Μαρία Παπαγιάννη

ΑΣΚΗΣΗ: Είναι εύκολη, συμφέρει και κρύβει εκπλήξεις: Βγαίνουμε για ταξιδιωτική φωτογραφία στην πόλη μας! Κάνουμε κανονικά την έρευνά μας, βρίσκουμε τον ξεναγό μας (ποια φίλη ή φίλος ξέρει μέρη κι ανθρώπους καλύτερα;), δοκιμάζουμε τον εξοπλισμό μας και βγαίνουμε για δημιουργία...

Θανάσης Μπουρνάκης

Οι αντανakλάσεις πέρα από οπτικά ενδιαφέρουσες είναι και χρήσιμες για να δείξουμε περισσότερα στην ίδια φωτογραφία!
Φωτ.: Κίμωνας Αζαόπουλος

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Θα άξιζε να πάρει κανείς μαθήματα φωτογραφίας μόνο και μόνο για να τραβάει στα ταξίδια του καλές φωτογραφίες! Ξεκίνησα με πάθος την ενασχόλησή μου με την τέχνη αυτή το 1999, όταν γύρισα από ένα ταξίδι στην Ιαπωνία με μέτριες, βασικά αναμνηστικές, φωτογραφίες... (Διαβάστε το άρθρο μου [“Ταξίδι στην Ιαπωνία”](#) - πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό Futura).

Στοκχόλμη. Φωτ.: Θανάσης Μπουρνάκης

Κεφάλαιο 10

Το πορτρέτο

Φωτ.: ΣΤΕΛΛΑ ΣΙΟΛΟΥ

Στα σεμινάριά μου ξεκινάω με την ερώτηση τι είναι πορτρέτο και βλέπω ότι οι περισσότεροι δεν ξέρουν τι είναι!

Το βασικό λάθος τους; Πιστεύουν ότι πορτρέτο σημαίνει ένας άνθρωπος, τραβηγμένος από κοντά και χωρίς άλλα πράγματα μέσα στο κάδρο.

Μα τα πιο ωραία πορτρέτα είναι αυτά που μας δείχνουν τον άνθρωπο στο φυσικό του χώρο και μας λένε έτσι τόσα για αυτόν! Π.χ. ο μάγειρας στην κουζίνα του, ο αγρότης πάνω στο τρακτέρ ή ο ποδηλάτης να φουσκώνει το ποδήλατό του στη μέση του δρόμου...

Πολύ όμορφο πορτρέτο! Φωτ.: Κίμωνας Αξαόπουλος

Εξοπλισμός: ότι έχουμε... Θυμηθείτε όμως: όσο πιο μεγάλος αισθητήρας (SLR κι ακόμη καλύτερα SLR full frame) και πιο μεγάλος τηλεφακός τόσο πιο εύκολος ο έλεγχος του βάθους πεδίου (επιλέγουμε εμείς τι θα βγει εστιασμένο και τι όχι – δες το σχετικό κεφ.).

Στις μηχανές υπάρχει πρόγραμμα για το πορτρέτο. Αυτό προσπαθεί να βγάλει εστιασμένο τον άνθρωπο και φλου (εκτός εστίασης) το φόντο ή ότι υπάρχει μπροστά του.

Επειδή γενικά μας αρέσει η επιλεκτική εστίαση, χρησιμοποιούμε τηλεφακό. Οι παλιοί έλεγαν ότι

ένας φακός γύρω στα 100 mm είναι μια χαρά για πορτρέτο. Προσωπικά μου αρέσει να παίζω και με φακούς αρκετά μεγαλύτερης εστιακής απόστασης... Είμαι έτσι και σε μια απόσταση που δεν ενοχλεί το θέμα μου.

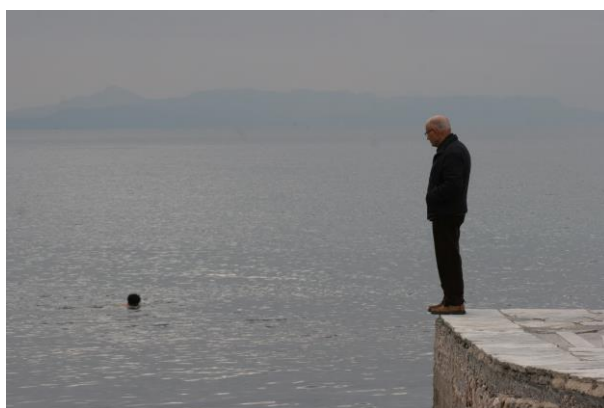
Τον ευρυγώνιο **τον αποφεύγουμε**, εκτός αν ξέρουμε τι κάνουμε!

Τηλεφακός για ξεφοντάρισμα και δεν ενοχλούμε και τα μοντέλα μας. Φακός 300 χιλιοστά, ISO 400 (για να μη βγει κουνημένη).
Τυνησία. Φωτ.: Α. Κατσικούδης

Το θέμα του ξεφονταρίσματος δεν είναι συνταγή για τα πάντα. Υπάρχουν πολλά υπέροχα πορτρέτα όπου όλα είναι εστιασμένα... (εδώ όμως θέλουμε ακόμη περισσότερη προσοχή στη σύνθεση).
Αρκετοί μάλιστα καλοί φωτογράφοι δουλεύουν μόνο με πενηντάρι φακό ή ευρυγώνιο!

Το φυσικό φως είναι μια χαρά (δείτε πάλι το κεφάλαιο με το φως).

Τα σύννεφα δημιουργούν εδώ ένα πολύ απαλό φως ιδανικό για πορτρέτο. (Π. Φάληρο)

Δεν υπάρχει σωστό και λάθος φως έτσι απλά... Εξαρτάται από το θέμα και τις προθέσεις του φωτογράφου. Μια νύφη μπορεί να τη θέλει με μαλακό (διάχυτο) φως. Έναν παλαιστή με σκληρό φως που θα αφήνει το μισό πρόσωπο στο σκοτάδι. Ούτε αυτά τα παραδείγματα οριοθετούν κανόνες. Μέσα από πειραματισμούς και μελέτη καλών φωτογράφων προχωράμε.

Φωτισμός τριών σημείων (κάπως έτσι... φωτίζουν για τις ταινίες)

Φωτίζουμε από δεξιά το μοντέλο μας (ή από αριστερά). Συμπληρώνουμε με φως μικρότερης έντασης από την άλλη γωνία (για να μην έχουμε την ίδια ποσότητα φωτός στο μοντέλο μας). Και τέλος υπάρχει πίσω από το μοντέλο ένα φως όπου σχηματίζει το περίγραμμα του σώματος και το κάνει να μην μπερδεύεται με το φόντο.

Εμείς από δω μπορούμε να κρατήσουμε το εξής: Φως πλάγιο (π.χ. κοντά στο ηλιοβασίλεμα) κι από την άλλη πλευρά ένας ανακλαστήρας.

Με τον ανακλαστήρα προσθέτουμε φως στο μοντέλο μας...

"Photographing a model" by Brocken Inaglory
via Wikimedia Commons

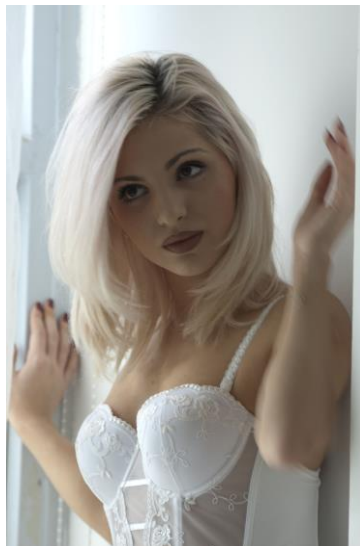
ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Φτιάξε μόνος σου ανακλαστήρα με ένα χαρτόνι. Μπορείς να το ντύσεις με αλουμινόχαρτο για πιο σκληρό κοντράστ ή με χρυσό γυαλιστερό χαρτί (ζήτη το από το βιβλιοπωλείο) για πιο θερμό φως. Ακόμη και μια σελίδα χαρτί μπορεί να κάνει τη διαφορά. Εννοείται ότι δεν μπαίνει στο κάδρο ο βοηθός μας με τον ανακλαστήρα!

Και: ξαναδιάβασε το κεφάλαιο με το φως! Και: ναι... μπορώ να έχω πορτρέτο ακόμη και με κόντρα φως, όπου ο άνθρωπος βγαίνει σιλουέτα και δεν διακρίνονται τα χαρακτηριστικά του! Δοκίμασέ το!

Σκληρό φως (χωρίς ανακλαστήρα...). "Low key Nina"
by Gürkan Sengün - wikimedia

Για να βγάλεις καλό πορτρέτο πρέπει να ασχοληθείς με τον άνθρωπο! Τι θέλεις να βγάλεις και γιατί; Ένα βλέμμα, το χαμόγελο, μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα, ένα σύμβολο, κάποιο συναίσθημα; Τι ξέρεις για αυτόν; Πόσο μιλήσατε για να σε εμπιστευτεί και να χαλαρώσει; Πού θα κοιτάζει; Νιώθει άνετα; Μήπως χρειάζεται κάτι να κρατάει (διώχνει και την αμηχανία αυτό) ή να φοράει; Θέλει χτένισμα και βάνιμο; Ποιος είναι ο φυσικός του χώρος και πότε φωτίζεται ωραία αυτός; Του εξήγησες τι θέλεις και συμφωνήσατε πού μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι φωτογραφίες;

Απαλό, διάχυτο φως. Φωτ.:Κίμωνας Αζαόπουλος

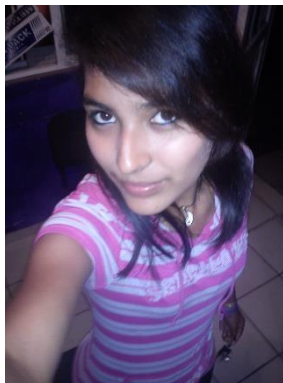
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Όπως είδες κι αλλού σε αυτό το βιβλίο η καλή φωτογραφία είναι θέμα προετοιμασίας κι εμπειρίας. Ανθρώπινης προσέγγισης κι εσωτερικής αναζήτησης. Σε όλα αυτά λίγο βοηθούν ο “επαγγελματικός εξοπλισμός” και οι άριστες τεχνικές γνώσεις!

Πορτρέτο με ευρυγώνιο από κοντά και ψηλά! Ο φωτογράφος εδώ παραβιάζει όλους τους κανόνες για ένα καλό πορτρέτο παιδιού και φτιάχνει μια όμορφη φωτογραφία... Φωτ.: Αλέξανδρος Καραϊσκος

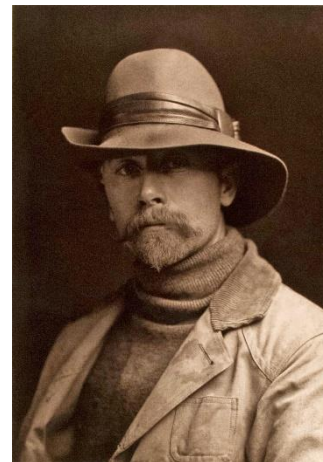
Selfie !

Πάντα υπήρχε αυτό! Απλά δεν ήταν μόδα... Και τόσο άσχημης, συνήθως, αισθητικής... Άλλοτε γιατί ο φωτογράφος ήθελε να πειραματιστεί και δεν είχε κοντά του άλλο μοντέλο κι άλλοτε γιατί ήθελε απλά να βγάλει τον εαυτό του.

Παραμόρφωση... (διαβάστε το κεφ. για τους φακούς).

Φωτ.: "Ameily Radke" - wikipedia

Self-Portrait of Edward S. Curtis 1868-1952

[Uploaded by Soerfm - wikipedia](#)

Όταν βγάζετε την αφεντιά σας να θυμάστε ότι η μηχανή (το κινητό συνήθως) από κοντά κι από γωνία παραμορφώνει το πρόσωπο. Καλύτερα φτιάξτε το κάδρο σας (τι θέλετε να φαίνεται στο βάθος) και δώστε τη μηχανή σε κάποιον περαστικό! Επίσης θέλει εξάσκηση για να βγείτε χαλαροί και χαμογελαστοί. Μην εκτίθεστε τσάμπα!

Πολλοί φωτογράφοι και εικαστικοί έχουν δημιουργήσει σημαντικά έργα τέχνης χρησιμοποιώντας ως πρώτη ύλη τα αυτοπορτρέτα τους (πού θα βρουν άλλωστε πιο εύκολα μοντέλο;). Βλ. για παράδειγμα το Lucas Samaras.

Κεφάλαιο 11

Νυχτερινή Φωτογραφία

Η νυχτερινή φωτογραφία μας πόνναγε την εποχή του φιλμ! Θέλει πειραματισμό (άρα πετάγαμε πολύ πράγμα). Και τη δυνατότητα να ανεβάζεις αρκετά το ISO (τι έκανες αν είχες μισοτραβηγμένο φιλμ κατάλληλο για μέρα και τώρα ήταν νύχτα;).

Αλλά ας μπούμε στα βασικά που είναι απλά. **Δυο τρόποι υπάρχουν για να τραβήξουμε βράδυ** (ξεχνάμε το φλας – θα το συζητήσουμε στο επόμενο κεφάλαιο...):

Τρίποδο για να μην κουνηθεί η φωτογραφία. Βάζουμε χαμηλό ή μέτριο ISO (100 – 400) και χρησιμοποιούμε το πρόγραμμα που ενεργοποιεί το κλείστρο σε 10 δευτερόλεπτα (για αυτοφωτογράφιση είναι προορισμένο αυτό) ή καλύτερα σε 2 δευτερόλεπτα. Γιατί; Για να μην κουνήσουμε με το χέρι μας καθόλου τη φωτογραφική. Υπάρχουν κι άλλοι τρόποι για αυτό (όσοι έχουν SLR μπορεί να ψάξουν αν υπάρχει ασύρματος χειρισμός για τη μηχανή τους – δοκιμάστε το ebay για φτηνές λύσεις, ενώ αν έχουμε wifi στη μηχανή τότε χρησιμοποιούμε το κινητό μας για τον έλεγχο).

Ανεβάζουμε το ISO (800, 1.600, 3.200 ανάλογα το φως και τις δυνατότητες της μηχανής μας). Με αυτό τον τρόπο μπορούμε να βγάλουμε φωτογραφίες με τη μηχανή στο χέρι. Για σταθερότητα έχουμε ενεργοποιημένο το σταθεροποιητή του φακού (υπάρχει συνήθως πλήκτρο πάνω στο φακό για τις SLR) ή το σταθεροποιητή του αισθητήρα (δείτε στο μενού της κόμπακτ). Επίσης δεν ζουμάrouμε! Οι φακοί ζουμ σπάνια έχουν σταθερό μέγιστο διάφραγμα, οπότε όταν κάνουμε ζουμ περνάει από το φακό λιγότερο φως. Εξάλλου αν έχουμε ευρυγώνιο δεν φαίνεται τόσο εύκολα το κούνημα.

ISO 1000, 1/40 sec, - 2/3 έκθεση...

Κίμωνας Αζαόπουλος

ΑΣΚΗΣΗ: Και οι δυο τρόποι που αναφέρθηκαν πρέπει να δοκιμαστούν ως άσκηση για πολλά βράδια...

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Το βράδυ που η μηχανή βλέπει μπροστά της σκοτάδια, μπερδεύεται σχετικά εύκολα το φωτόμετρό της και βάζει συνήθως περισσότερο φως στη φωτογραφία μας. Συχνά θα χρειαστεί να δουλέψουμε έχοντας την έκθεση στο - 1/2 ή - 1 (ή όποια άλλη υποέκθεση ταιριάζει).

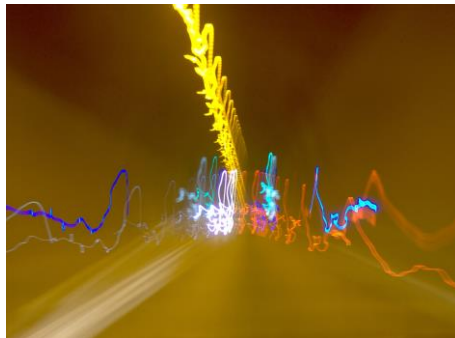
Ο μεγάλος **ψηφιακός θόρυβος** είναι αποτέλεσμα μεγάλου ISO, αλλά και μεγάλου χρόνου έκθεσης. Αν ξεχάσουμε το 1.600 ISO την ημέρα, δεν θα δούμε θόρυβο καθώς η μηχανή θα δουλεύει με μεγάλες ταχύτητες. Το βράδυ όμως θα δούμε θόρυβο με ISO 100 ή 200, αν η μηχανή χρειαστεί να μείνει ανοιχτή για αρκετά δευτερόλεπτα να μαζέψει το φως που χρειάζεται.

Η καλύτερη ώρα είναι λίγο πριν νυχτώσει, όπου έχουμε ακόμη μπλε ουρανό. Φωτ.:Wj32 – wikimedia

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Όποιος ενδιαφέρεται να δουλέψει καλά το βράδυ μάλλον πρέπει να ξεχάσει τα κινητά και τις compact. Χρειάζεται SLR και τρίποδο. Το ιδανικό είναι SLR πλήρους κάδρου (full frame) και φωτεινοί φακοί (βλ. κεφάλ. για φακούς). Επίσης εδώ είναι που δεν ξεχνάμε τα αρχεία RAW (αν μας το επιτρέπει η φωτογραφική μας – ακριβές κόμπακτ κι όλες οι SLR / CSC). Επίσης ψάξτε στις SLR για το B (bulb), στη λειτουργία S (προτεραιότητα ταχύτητας) – με το B κρατάμε το φωτοφράκτη ανοιχτό όσα δευτερόλεπτα ή λεπτά ή ώρες θέλουμε (για μεγάλα σκοτάδια και τρελούς πειραματισμούς!).

ΑΣΚΗΣΗ: Ρυθμίζουμε τη μηχανή να τραβήξει φως για λίγα δευτερόλεπτα (αν έχουμε κόμπακτ θα αναγκαστεί να το κάνει αυτό στο νυχτερινό της πρόγραμμα ή και στο κανονικό της όταν δει μπροστά της σκοτάδια...). Σε τρίποδο. Και βγάζουμε σκηνές στην πόλη. Το κτίριο πρέπει να βγει ακίνητο, ο περαστικός σαν φάντασμα (αν προλάβει να τον γράψει) κι από τα αυτοκίνητα που θα περνούν θα έχουμε μόνο τα φώτα τους σαν γραμμές.

Πειραματισμοί με Compact στο χέρι - χωρίς φλας,
1 sec, 100 ISO. Φωτ.: Tom - flickr, C.C.

Νυχτερινό πορτρέτο: υπάρχει ως πρόγραμμα στις φωτογραφικές. Θέλει τρίποδο. Η μηχανή ρίχνει μια *φλασιά* στο πρόσωπο που έχουμε μπροστά μας και στη συνέχεια μένει κι άλλο ανοιχτή για να μαζέψει το φως που χρειάζεται από το φόντο (το φλας φτάνει μόνο λίγα μέτρα μπροστά μας).

Κεφάλαιο 12

Φωτογραφία Δρόμου

Το είδος φωτογραφίας που γελάει με όλους τους κανόνες, τις θεωρίες και τον επαγγελματικό εξοπλισμό!

Τώρα μπαίνουμε στα χωράφια της **τέχνης!** Είπαμε... δεν είναι όλα τα είδη φωτογραφίας τέχνη (αν και κάποιοι ταλαντούχοι άνθρωποι τα καταφέρνουν να τα μετατρέψουν...). Επίσης όταν μιλάμε για **καλλιτεχνική φωτογραφία** μπορούμε να αναφερόμαστε σε διάφορα είδη φωτογραφίας που δεν έχουν τίποτα κοινό μεταξύ τους (όπως η κλασική φωτογραφία δρόμου σε σχέση με ένα φωτογραφικό πρότζεκτ στα πλαίσια της εννοιολογικής τέχνης). Θα τα δούμε όλα όμως σε γκαλερί ή μουσεία σύγχρονης τέχνης...

Η φωτογραφία δρόμου είναι η φωτογραφία που γίνεται σε **δημόσιους χώρους** κι όχι απαραίτητα στο δρόμο. Π.χ. πάρκα, εμπορικά κέντρα, επαρχιακοί χωματόδρομοι, λούνα παρκ, ζωολογικοί κήποι...

Δεν είναι πορτρέτο (αν και δείχνει ανθρώπους), δεν είναι ταξιδιωτική (αν και δείχνει τοπία), δεν είναι ρεπορτάζ (αν και μπορεί να έχει τραβηχτεί σε ξεχωριστά γεγονότα), δεν είναι σε κάτι χρήσιμη και συχνά δεν την καταλαβαίνουν αυτοί που δεν έχουν φωτογραφική παιδεία!

Είναι στην ουσία οι φωτογραφίες που κουβαλάει μέσα του ο ίδιος ο φωτογράφος. Με αφορμή τον κόσμο που έχει μπροστά του εκφράζει τον εαυτό του. Οι σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα σε ανθρώπους, κτίρια, σύννεφα, σκιές, σύννεφα, ζώα, αυτοκίνητα, οτιδήποτε... μεταμορφώνονται σε φωτογραφικό γεγονός. Ο φωτογράφος μετά με τη δουλειά του αφήνει χαραμάδες να δούμε κάποια από τα πράγματα που είδε και δημιουργεί συγκινήσεις.

Φωτ.: Κίμωνας Αξαόπουλος

Οι φωτογράφοι δρόμου συνηθίζουν να δουλεύουν με μικρές, ελαφριές, ευέλικτες φωτογραφικές (που δεν φωνάζουν: “γεια σας, είμαι φωτογράφος!”), σταθερούς φακούς (αγαπημένοι είναι οι ευρυγώνιοι κι ο πενηντάρης), να τριγυρίζουν ανάμεσα στον κόσμο και να παρατηρούν προσεκτικά τι γίνεται. Δεν ψάχνουν για ξεχωριστά γεγονότα, αυτοί τα δημιουργούν με την κάμερά τους, χρησιμοποιώντας καθημερινές εικόνες ρουτίνας.

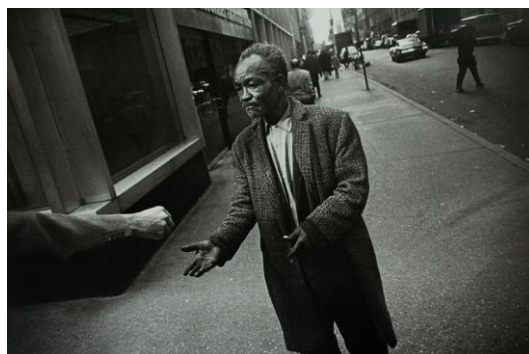
Πώς δουλεύουν; Ο καθένας έχει το προσωπικό του στιλ (ή προσπαθεί να το δημιουργήσει). Τόσο στη λήψη, όσο και στην επεξεργασία (π.χ. κάποιιοι είναι ιδιαίτερα σκοτεινοί σε θέματα και φωτισμό).

ΑΣΚΗΣΗ: Μελέτησε τη δουλειά των G. Winogrand, H. Bresson και D. Lange (μερικά ονόματα για αρχή). Τι βλέπεις στις φωτογραφίες τους; Να τις ξαναδείς τις ίδιες μετά από λίγους μήνες και μη σου κάνει εντύπωση αν δεις περισσότερα τότε!

Η "αποφασιστική στιγμή" για τον H.C. Bresson: *1 δευτερόλεπτο πριν ή μετά δεν υπάρχει φωτογραφία!*

Στραβά κάδρα, περίεργες συνθέσεις, "λάθος" φωτισμοί, φλου εικόνες, κουνημένες φωτογραφίες – δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα αν η φωτογραφία καταφέρει να μας κάνει να σταθούμε αρκετά μπροστά της και μας δημιουργήσει συγκίνηση, συναισθηματική φόρτιση.

Ο Gary Winogrand επηρέασε ιδιαίτερα τη σύγχρονη φωτογραφία δρόμου (κι όχι μόνο)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Η τέχνη για χιλιάδες χρόνια προσπαθούσε να δημιουργεί συγκινήσεις και να προβάλλει την ομορφιά. Από το 1915 (βλ. DADA) έχουμε και μια άλλη προσέγγιση, εντελώς διαφορετική και στις προθέσεις και στην αισθητική της. Τέχνη που αδιαφορεί για την ομορφιά και προσπαθεί να δημιουργήσει λογικές σκέψεις, συχνά και να σοκάρει. Μεγάλο κομμάτι της σύγχρονης τέχνης βασίζεται στη λογική κι όχι στο συναίσθημα και την αισθητική συγκίνηση. Η φωτογραφία μάλιστα (μαζί με το βίντεο) έγινε το αγαπημένο μέσο για πολλούς τέτοιους καλλιτέχνες.
Βιβλιογραφία: “Μα είναι αυτό τέχνη;” (εκδ. Πλέθρον)

ΑΣΚΗΣΗ: Βγες σε ένα δημόσιο χώρο, π.χ. μια πλατεία, και δημιούργησε με ότι έχεις μπροστά σου. Δες σχήματα, σκιές, από πού έρχεται το φως, τις κινήσεις των ανθρώπων (που αλλάζουν τη σύνθεση), βλέμματα κλπ και όταν νιώσεις ότι κάτι ξεχωριστό υπάρχει μπροστά σου τράβα το! Δεν θέλουμε πολλές φωτογραφίες σήμερα. Θέλουμε προσεκτική παρατήρηση του κόσμου γύρω μας και ψάχνουμε για την “αποφασιστική στιγμή”. Διάβασε μετά λίγα πράγματα για τον H.C. Bresson και δες φωτογραφίες του (υπάρχει άπειρο υλικό στο διαδίκτυο).

A. Κατσικούδης

Πώς τραβάμε τον κόσμο στο δρόμο; με ρωτάνε αρκετοί μαθητές μου... Δεν είμαστε όλοι θαρραλέοι σε αυτό τον τομέα. Τι επιτρέπει ο νόμος; Πότε ζητάμε άδεια; Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις φωτογραφίες μας που δείχνουν πρόσωπα;

Δεν είναι του παρόντος βιβλίου αυτά τα θέματα. Τα καλύπτω όμως στο μπλογκ μου: www.akatsikoudis.blogspot.com (ενότητα: Άρθρα για τη φωτογραφία)

Μάρω Κουρή

Κεφάλαιο 13

Ρεπορτάζ

«Στα ταξίδια μου συχνά γνωρίζω ανθρώπους με ενδιαφέρουσες ιστορίες, όπως όλοι άλλωστε έχουμε. Οι γυναίκες, ωστόσο, περνούν πιο δύσκολα σ' όλο τον κόσμο, έχουν περισσότερες ιστορίες και κάνουν **μεγαλύτερο αγώνα να σταθούν, ειδικά σε χώρες που η κοινωνική θέση τους είναι χαμηλή. Δείχνουν μια **αξιοπρέπεια** να σταθούν απέναντι στον καθένα και στον ίδιο τους τον εαυτό. Με αγγίζουν, όχι τόσο ως γυναικεία φύση, αλλά κυρίως από τη δουλειά μου ως φωτορεπόρτερ. Αφιερώνω τον εαυτό μου να ακούσω τις ιστορίες τους, που είναι ισότιμα συγκλονιστικές. Άλλωστε, **οι φωτορεπόρτερ γράφουμε ιστορία μέσα από τη δουλειά μας** και τις ιστορίες των ανθρώπων. Οι γυναίκες που γνωρίζω στον κόσμο είναι δυνατές και με βοηθούν κι εμένα. Είναι η ομορφιά, το χαμόγελο που σε συγκλονίζει, παρόλο που έχουν περάσει τόσα. Τρώνε τη ζωή με το κουτάλι».**

Μουσουλμανική γειτονιά Μπού Καπ στο
Caretown. Φωτ.: Μάρω Κουρή

Με την ευκαιρία της ατομικής της έκθεσης «**Γυναίκες του κόσμου**» στο κέντρο Αντρέ Μαλρώ στο Παρίσι (10 Ιανουαρ. - 29 Μαρτ. 2014), η βραβευμένη Ελληνίδα φωτορεπόρτερ Μάρω Κουρή έδωσε συνέντευξη στο elculture.gr. Αυτό το απόσπασμα μας δίνει πιστεύω μια **καλή εισαγωγή για το φωτορεπορτάζ!**

Διαβάστε όλη τη συνέντευξη [εδώ!](#)

Διαμαρτυρίες έξω από το θέατρο Χυτήριο, Αθήνα - Μάρω Κουρή

Κεφάλαιο 14

Οι φακοί

Έχουμε ήδη μιλήσει σε διάφορα κεφάλαια για τους φακούς και πάμε τώρα να τους δούμε λίγο πιο αναλυτικά...

Ο φωτογράφος δεν έχει πολλά τεχνικά μέσα! Μπορεί να “παίζει” με το διάφραγμα, την ταχύτητα, το ISO, τους φακούς και την επεξεργασία μετά τη λήψη.

Το τι φακό θα χρησιμοποιήσει είναι μεγάλο ζήτημα κι όχι τυχαία επιλογή! Παλιότερα (πριν διαδοθούν οι φακοί ζουμ) ένας φωτογράφος μπορεί να δούλευε για χρόνια με ένα σταθερό φακό και το να τον αλλάξει ήταν απόφαση ζωής και θέμα για συζήτηση! Δεν μιλάμε εδώ για μάρκες, αλλά για το πώς καταγράφει ο κάθε φακός με τη συγκεκριμένη εστιακή απόσταση τον κόσμο. Να το εξηγήσουμε αυτό...

Ευρυγώνιοι φακοί

Οι φακοί εστιακής απόστασης μικρότερης των 50 χιλιοστών (δηλαδή 35 ή 28 και μικρότεροι) ονομάζονται ευρυγώνιοι. Τι κάνουν αυτοί; Βλέπουν μεγαλύτερη οπτική γωνία (περισσότερες μοίρες) από ότι το μάτι μας. Για παράδειγμα για να χωρέσει το τοπίο στο κάδρο της φωτογραφίας σου τέτοιο φακό θέλεις.

Αν δεν κάνεις ζουμ (στα 18 χιλ.) έχεις έναν ευρυγώνιο (ισοδυναμεί με 28 χιλ.)

Χαρακτηριστικά τους: Μεγάλο βάθος πεδίου (εύκολο να βγουν όλα εστιασμένα).

Επίσης χρησιμοποιούνται για την **παραμόρφωση της προοπτικής**. Προοπτική ονομάζουμε τη φαινομενική αίσθηση του βάθους (3D !) σε μια εικόνα (ζωγραφική, φωτογραφία...). Με έναν ευρυγώνιο μπορούμε να πλησιάσουμε πιο κοντά στο θέμα μας και να τον κατευθύνουμε προς τα κάτω ή προς τα πάνω χρησιμοποιώντας τις γραμμές που σχηματίζονται (από τα δέντρα, τους ανθρώπους, τα κτίρια) κι έτσι να δημιουργήσουμε την ψευδαίσθηση του βάθους.

Οι γραμμές θα συγκλίνουν στο βάθος... Κατεβάστε κάτω τη φωτογραφική και θα δείτε ότι ο ευρυγώνιος το κάνει έντονα αυτό – άρα σε καμία περίπτωση δεν βλέπει τον κόσμο όπως τον βλέπουμε με γυμνό μάτι!

Ότι είναι κοντά στο φακό μεγαλώνει στη φωτογραφία μας κι ότι είναι πιο μακριά μικραίνει και φαίνεται πιο μακριά από ότι πραγματικά είναι.

Ο ευρυγώνιος φακός στη κόμπακτ είναι ο φακός που έχω όταν ανοίξω τη μηχανή μου χωρίς να κάνω ζουμ. Στην SLR (ή CSC - Mirrorless) είναι το πιο μικρό νούμερο που βλέπω πάνω...

ΑΣΚΗΣΗ: Για ένα μήνα (τουλάχιστον) δουλεύουμε μόνο με τον ευρυγώνιο φακό μας! Μελετάμε πώς καταγράφει τα διάφορα θέματα. Τον κολλάμε σε ένα πρόσωπο (παίζοντας με την οπτική γωνία) για να δούμε την παραμόρφωση που μπορεί να δημιουργήσει. Τραβάμε ένα κτίριο από χαμηλά για να δούμε τις γραμμές να συγκλίνουν προς τα πάνω και να γίνεται επιβλητικό (κάντε το αυτό και με άνθρωπο – ξαπλώστε κάτω και τραβήξτε τον ενώ είναι όρθιος...). Βρίσκουμε αντικείμενα που σχηματίζουν ευθείες γραμμές (π.χ. κολόνες, δέντρα, κτίρια) και στρέφουμε τη μηχανή λίγο πιο χαμηλά (ή ψηλά) για να δούμε πιο έντονα τις γραμμές να συγκλίνουν στο βάθος.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Αν ο κάθε φακός αλλάζει τον κόσμο (και δεν τον φέρνει απλά πιο κοντά ή μακριά) τότε τι γίνεται με τους φακούς ζουμ; Είναι μια καλοδεχούμενη ευκολία που πρέπει όμως να προσέξουμε: κάθε φορά που πειράζουμε το ζουμ, είναι σαν να αλλάζουμε φακό! Αν έχουμε μάθει καλά το πώς δουλεύει ένας ευρυγώνιος, ένας κανονικός κι ένας τηλεφακός... κανένα πρόβλημα! Διαφορετικά θέλουμε εκπαίδευση για το πώς θα εκμεταλλευτούμε το τόσο σημαντικό αυτό εκφραστικό εργαλείο. Είπαμε: τα τεχνικά μέσα του φωτογράφου είναι στην ουσία πολύ λίγα...

Ο κανονικός φακός

Είναι 50 χιλιοστά και βλέπει τον κόσμο όπως εμείς – τις ίδιες περίπου μοίρες. Επίσης είναι ο πιο ουδέτερος φακός, δεν έχει τις ιδιοτροπίες των ευρυγώνιων και των τηλεφακών, για αυτό και ονομάζεται και κανονικός. Όσοι θέλουν τις λήψεις τους πιο “αντικειμενικές” τον χρησιμοποιούν συστηματικά.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μπορεί οι φακοί ζουμ να βολεύουν, έχουν όμως και δυο αρνητικά. Δεν έχουν την οπτική ποιότητα των σταθερών φακών και δεν είναι συνήθως και ιδιαίτερα φωτεινοί! Με σχετικά λίγα χρήματα μπορεί κάποιος να αγοράσει ένα πενήνταρι σταθερό (σε αναλογία πλήρους κάδρου – βλ. παρακάτω) με διάφραγμα 1.8f (υπάρχει για Nikon, Canon, Sony κλπ και είναι αρκετά πιο φωτεινός από αυτό του kit και σίγουρα με μεγαλύτερη οξύτητα – άσε που σε εκπαιδεύει κιόλας ως φωτογράφο η έλλειψη ζουμ!). 1.8f σημαίνει έλεγχος βάθους πεδίου με το διάφραγμα και ένα καλό εργαλείο για τα σκοτάδια...

Γράφει πάνω του 35, αλλά σε μια SLR που δεν είναι full frame αυτό σημαίνει 50 χιλ. – δηλαδή κανονικός φακός! Εξηγώ αυτό με τα νούμερα πιο κάτω! Αν έχετε κόμπακτ με 3 X οπτικό ζουμ, τότε ο κανονικός σας φακός είναι στη μέση του ζουμ!

Τηλεφακοί

Οι φακοί με μεγαλύτεροι εστιακή απόσταση των 70 χιλιοστών. Όσο πιο πολλά τα χιλιοστά τόσο πιο ισχυρός το τηλεφακός. Κι αυτό σημαίνει ότι μας φέρνει πιο κοντά το θέμα μας, περιορίζοντας τις μοίρες που θα καταγράψει κι αλλάζοντας την προοπτική!

Αν τραβήξεις μια σειρά από κτίρια με ένα τηλεφακό γύρω στα 200 χιλιοστά θα δεις ότι έρχονται σχεδόν το ένα πάνω στο άλλο, σαν να κάνεις κολλάζ, για αυτό λέμε ότι **συμπιέζουν την προοπτική**.

Επίσης έχουν **μικρό βάθος πεδίου**. Εκεί που εστιάζεις βγαίνει καθαρά. Μπρος και πίσω φλου. Όσο πιο ισχυρός τηλεφακός τόσο πιο έντονο αυτό. Στην Αφρική που τραβάνε τα λιοντάρια με 500 και βάλε χιλιοστά (από διακριτικότητα δεν πηγαίνουν πιο κοντά...) μπορείς να δεις εστιασμένη τη μουσούδα του ζώου και τα μάτια του φλου ή το αντίστροφο...

Τηλεφακός ζουμ 70 – 300 χιλ.

Όσοι έχουν κόμπακτ φωτογραφική μηχανή έχουν τουλάχιστον 3 φακούς (αυτό που λέει 3 X οπτικό ζουμ). Όταν την ανοίγουν έχουν ευρυγώνιο (αναλογεί σε 28 ή 35 χιλιοστά), στη μέση της τον πενηντάρι και στο τέρμα ζουμ τον τηλεφακό τους (90 χιλιοστά). Το ίδιο συμβαίνει με τους φακούς kit για τις SLR (αυτοί που γράφουν 18-35 ισοδυναμούν με 28-90 χιλιοστά). Αν έχετε παραπάνω οπτικό ζουμ τότε είναι σαν να έχετε περισσότερους φακούς! Κάντε τώρα την άσκηση που ακολουθεί...

ΑΣΚΗΣΗ: Κάναμε την προηγούμενη άσκηση που αναφερόταν στους ευρυγώνιους; Ωραία τότε μπορούμε να πάμε παρακάτω... Τώρα θα δουλέψουμε καμιά δεκαριά μέρες (κάθε μέρα όμως) με τον τηλεφακό μας! Απολαμβάνουμε τη διακριτικότητα του (τραβώντας πορτρέτα από μακριά), μελετάμε πώς αλλάζει τη σύνθεση μέσα από τη συμπίεση της προοπτικής και πόσο πιο μικρό είναι το βάθος πεδίου τώρα... Δοκιμάστε μια μέρα και το εξής: Βάλτε σε ένα τραπέζι μια σειρά από 5-6 μπουκάλια, το ένα πίσω από το άλλο σε απόσταση μεταξύ τους 20 εκατοστά. Τραβήξτε τα με ευρυγώνιο από κοντά και ύστερα από το ίδιο ύψος με τηλεφακό (πηγαίνετε πιο πίσω για να έχετε το ίδιο κάδρο, να φαίνονται το ίδιο μεγάλα...). Καταλάβετε τι κάνει ο ευρυγώνιος και τι ο τηλεφακός; Δείτε πολύ προσεκτικά και τις φωτογραφίες που έχουμε σε αυτό το κεφάλαιο. **Το θέμα είναι σημαντικό!**

Τι άλλο μας ενδιαφέρει όσο αφορά τους φακούς;

Δεν υπάρχει καμιά χρησιμότητα στο “ψηφιακό ζουμ” που γράφουν οι μηχανές! Απλά το ξεχνάμε... Η ποιότητά του είναι άχρηστη κι αν θέλουμε να έρθουμε πιο κοντά στο θέμα και δεν μπορούμε υπάρχει καλύτερος τρόπος: το κόψιμο στην επεξεργασία (crop)...

Σημαντικό είναι να έχει και κάποιο **σύστημα σταθεροποίησης** ενάντια στο κούνημα. Το γράφουν οι φακοί πάνω τους κι έχουν και κουμπί ενεργοποίησής του. Οι Sony SLT το έχουν ενσωματωμένο στον αισθητήρα, οπότε δεν χρειάζεται στο φακό. Κάτι παρόμοιο προσπαθούν να κάνουν και οι κόμπακτ (βάλτε από το μενού τη ρύθμιση για μην βγαίνουν κουνημένες οι φωτογραφίες).

Οι φακοί δυσκολεύονται να εστιάσουν στο σκοτάδι ή στα γρήγορα κινούμενα θέματα. Κάνουμε χειροκίνητη εστίαση ή προεστιάζουμε κάπου και περιμένουμε το θέμα μας να έρθει εκεί που το θέλουμε. Δείτε και στο βιβλ. οδηγιών της μηχανής για τις ρυθμίσεις εστίασης που έχει η φωτογραφική μας!

Αν έχουμε μηχανή με εναλλάξιμους φακούς, τότε έχουμε και δυνατότητα για φίλτρα. Θα το συζητήσουμε αυτό στο κεφάλαιο με την επεξεργασία.

Πολλοί φωτογράφοι βολεύονται με ένα φακό σουπερ ζουμ (π.χ. 28 – 350 χιλιοστά). Τους καταλαβαίνω... δεν είναι τέλειος, αλλά είναι πολύ πρακτικός!

Οι φακοί έχουν μια ελάχιστη απόσταση που μπορούν να εστιάσουν (πιο κοντά από αυτήν δεν μπορούν). Οι **macro** όμως φακοί μπορούν πιο κοντά από τους κανονικούς, για αυτό και είναι ιδανικοί για τα ζουζούνια και τα λουλούδια... Αν έχετε κόμπακτ ψάξτε για τη λειτουργία macro (αυτή με το λουλούδι) που επιτρέπει στο φακό να πλησιάσετε πιο κοντά (δεν ξέρω πώς γίνεται αυτό!).

Γιατί κάποιοι φακοί είναι ιδιαίτερα ακριβοί; Γιατί ίσως να είναι αρκετά φωτεινοί, ή να έχουν μεγάλη αναλυτική ικανότητα, ή να είναι πολύ γρήγοροι κι αθόρυβοι στην εστίαση ή θωρακισμένοι για επαγγελματική χρήση σε οποιοδήποτε συνθήκες. Να θυμίσω εδώ για μας που είμαστε πιο φτωχοί (μέσα είμαι κι εγώ) ότι γίνονται θαύματα και χωρίς ακριβό εξοπλισμό αν έχεις ταλέντο, εμπειρία και πάθος! Εδώ πια μπήκαν στα μουσεία και στις γκαλερί φωτογραφίες από κινητά τηλέφωνα...

Το μπέρδεμα με τα νούμερα των φακών:

Όταν περάσαμε στις ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές το κάθε εργοστάσιο έφτιαξε τον αισθητήρα του (στη θέση του φιλμ) με το μέγεθος που ήθελε και ήταν αρκετά μικρότερο από ότι το φιλμ. Με αποτέλεσμα ένας φακός πχ 50 χιλιοστών έγινε τώρα σχεδόν 75 χιλιοστά (ο μικρότερος αισθητήρας σήμαινε μεγένθυση του ειδώλου πάνω του).

Για να μπορούμε να καταλαβαίνομαστε χρησιμοποιούμε ακόμη τα νούμερα που ξέρουμε από την εποχή του φιλμ - που ισχύουν έτσι κι αλλιώς για τις ακριβές full frame SLR.

Αν έχεις κόμπακτ φωτογραφική όταν την ανοίγεις έχεις το ευρυγώνιο σου (από 26 ως 35 χιλιοστά μπορεί να είναι – δες το βιβλίο οδηγιών της μηχανής, στα τεχνικά χαρακτηριστικά).

Ο φακός αυτός γράφει 5-50. Ανοίγοντας το βιβλίο της βλέπουμε ότι ισοδυναμεί με 27-270 χιλιοστά...

Canon SLR: πολλαπλασιάζεις ότι λέει ο φακός μπροστά με το 1,6 (δηλαδή ο 18 – 55 φακός που συνήθως τις συνοδεύει αντιστοιχεί με φακό περίπου 28 – 90 χιλιοστών)

Sony, Pentax SLR: πολλαπλασιάζεις με το 1,5

Ο φακός αυτής της μηχανής αντιστοιχεί σε 26 - 105 (λέει πάνω 17 - 70...)

Olympus, Panasonic: πολλαπλασιάζεις με το 2

Οι **Compact System Cameras** (CSC ή Mirrorless) έχουν τον ίδιο αισθητήρα που χρησιμοποιεί το εργοστάσιο και στις SLR του.

Σε αυτή τη CSC ο φακός γράφει 18-55 και ισοδυναμεί με 28 - 90 χιλ.

Μπέρδεμα, λιγάκι, ε; Θυμήσου να κάνεις την άσκηση με τον ευρυγώνιο και τον τηλεφακό...

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Πριν χρόνια είχε κυκλοφορήσει το National Geographic στην Ελλάδα μια σειρά 8 cd-rom για τη Φωτογραφία. Αυτό που μου άρεσε ιδιαίτερα και το χρησιμοποίησα στα μαθήματά μου είναι το cd με θέμα τους φακούς...

Κεφάλαιο 15

Το φλας

Υπάρχουν πολλοί φωτογράφοι που δεν χρησιμοποιούν ποτέ φλας! Και καλά κάνουν...

Είναι μικρά τα ενσωματωμένα φλας...

Είναι χρήσιμο, βέβαια, σε κάποιους επαγγελματίες (όπως τους φωτορεπόρτερ και τους φωτογράφους στούντιο), δημιουργεί όμως προβλήματα σε όσους θέλουν μια πιο καλλιτεχνική προσέγγιση (εκτός από το στούντιο που εκεί έχουμε διάφορα κόλπα να κάνουμε...).

Το βασικό του προτέρημα είναι αυτονόητο: φωτίζει αυτό που βρίσκεται μέσα στο σκοτάδι και διαφορετικά δεν θα βγει. Αν και με μια σύγχρονη SLR που ανεβάζει απροβλημάτιστα ISO, λίγα είναι τα θέματα που θα σας δυσκολέψουν (υπάρχουν και τα τρίποδα).

Το βάζουμε μπροστά στο ενσωματωμένο φλας για διάχυση...

Τα μειονεκτήματά του: φτάνει για λίγα μέτρα. Ότι βρίσκεται μπροστά θα φωτιστεί από υπερβολικά πολύ (κάψιμο) ως ικανοποιητικά, ενώ ότι βρίσκεται λίγο πιο πίσω θα υποφωτιστεί και το φόντο στο βάθος απλά δεν θα βγει... Επίσης δημιουργεί υψηλό κοντράστ (όπου πέφτει σε κοντινή απόσταση το καίει, ενώ όλα τα υπόλοιπα μπορεί να βγουν μαύρα. Κι εννοείται ότι ακυρώνει το ζεστό ατμοσφαιρικό φως που συχνά έχουμε σε μια νυχτερινή σκηνή φωτισμένη (έστω αμυδρά) από τεχνητό φως. Φεύγουν οι σκιές και μένει ένα επίπεδο φως που δεν μας αρέσει.

Το φλας που έχει ενσωματωμένο η μηχανή μας είναι ιδιαίτερα μικρό και αδύναμο. Όποιος έχει ανάγκη από φλας κι έχει μηχανή που δέχεται εξωτερικό πρέπει να σκεφτεί σοβαρά την αγορά του.

Πλεονεκτήματα εξωτερικού φλας: Φτάνει πιο μακριά. Είναι εύκολο να αλλάξουμε την ισχύ του και προσαρμόζεται αυτόματα στο φακό που χρησιμοποιούμε. Μπορούμε να βάλουμε εύκολα ένα διαχυτήρα και να μαλακώσει το φως (αν δεν τον έχει ενσωματωμένο, τότε βάζουμε ένα κομμάτι

ριζόχαρτο μπροστά του). Το σημαντικότερο είναι να στρέφεται ελεύθερα και να μπορούμε να το κατευθύνουμε όπου θέλουμε. Για παράδειγμα αν μέσα σε ένα δωμάτιο, αντί να το στείλουμε άμεσα στους ανθρώπους το στείλουμε στο ταβάνι, θα φωτιστεί το θέμα μας με ένα διάχυτο φως κι έτσι ακυρώνονται σχεδόν όλα τα προβλήματα που δημιουργεί συνήθως ένα φλας!

Φλας με περιστρεφόμενη κεφαλή

Ακόμη βολεύει αν έχουμε εξωτερικό φλας να το συνδέσουμε με ένα καλώδιο με τη μηχανή μας και να το στρέφουμε έτσι όπου θέλουμε – π.χ. να το ρίχνουμε πλάγια σε σχέση με το θέμα μας, για πιο ωραίο αποτέλεσμα.

Η νέα πρακτική λύση που ξεκίνησε από το βίντεο κι ενθουσίασε κι αρκετούς φωτογράφους είναι τα **φώτα led** (συνεχή ροή φωτός). Είναι φτηνά, φωτίζουν αρκετά, το φως τους είναι διάχυτο, δουλεύουν με επαναφορτιζόμενες μπαταρίες, δεν είναι ανάγκη να έχουν καμία επαφή με τη μηχανή (βρείτε έναν βοηθό να τα κρατάει!), βλέπεις άμεσα τι θα βγει στη φωτογραφία και αλλάζεις τη θέση τους ανάλογα κι έχεις και τη δυνατότητα να αλλάξεις τη θερμοκρασία φωτός εύκολα (συνήθως έχουν στη συσκευασία τους ένα διάφανο, ένα μπλε κι ένα πορτοκαλί φίλτρο). Ψάξτε το!

Led φώτα

Κεφάλαιο 16

Μακρο - φωτογραφία

Δεν μου αρέσει να μιλάω για θέματα που δεν ξέρω καλά! Έτσι απευθύνθηκα στον “ειδικό”... Ο **Νίκος Τσατσάκης** μας εξηγεί ότι χρειάζεται για να ξεκινήσουμε τους πειραματισμούς μας. Να σημειώσω εδώ ότι για πολλά νέα παιδιά στη φωτογραφία, μετά την ταξιδιωτική, αυτό είναι το αγαπημένο τους είδος!

Νίκος Τσατσάκης

Ο όρος μάκρο (Macro)

Ο όρος μάκρο (Macro) είναι συχνά παρεξηγημένος και πολλοί νομίζουν ότι σημαίνει τη πολύ κοντινή στο θέμα φωτογράφιση. Όμως η μάκρο-φωτογράφιση σημαίνει την αναλογία εικόνας-αντικειμένου από 1:1 και μεγαλύτερη. Δηλαδή η φωτογραφία να είναι ίσου ή μεγαλύτερου μεγέθους από το αντικείμενο. Το πόσες φορές μεγαλώνει το αντικείμενο για να καλύψει το καρέ λέγεται ποσοστό μεγέθυνσης και συμβολίζεται αντίστοιχα με 1x, 2x, 3x κλπ.

Close-up θεωρείται η φωτογραφία οποιουδήποτε θέματος σε πολύ κοντινή απόσταση. Διεθνή ονομασία γκρο πλαν. Αυτό δεν χρειάζεται απαραίτητα να προέρχεται μόνο από έναν macro φακό. Άνετα με έναν τηλεφακό μπορούμε να πάρουμε μια κοντινή φωτογραφία στο θέμα μας και να μας το μεγεθύνει.

Φωτ.: Νίκος Τσατσάκης

Micro, τώρα, είναι μια λέξη Ελληνικής καταγωγής που είναι πιο γνωστή για τη χρήση της στη λέξη μικροσκοπική, συνήθως χρησιμοποιείται στο μικροσκόπιο και δηλώνει μια υπέρ μεγέθυνση μιας φωτογραφίας.

Ψάχνονταν τώρα από πού έχει πιαστεί η Nikon και γράφει στους φακούς της την λέξη micro, διάβασα ότι έχει πάρει τον όρο από την Ελληνική λέξη μικρό. Με λίγα λόγια η μεν Nikon έχει πάρει τον όρο από την Ελληνική λέξη, αλλά ο πραγματικός όρος του τύπου της φωτογραφίας που βγάζουν οι φακοί είναι ο πρώτος, δηλαδή macro.

MICRO θεωρούμε τις φωτογραφίες από μικροσκοπία, παράδειγμα σαν αυτές που θα δείτε στην σελίδα της Nikon.

Σημαντικό στη φωτογράφιση μάκρο είναι το φλας καθώς θα πρέπει να αντιμετωπιστούν 2 γεγονότα που δυσκολεύουν τη μάκρο φωτογράφιση. Το ένα είναι ότι όταν το αντικείμενο είναι πολύ κοντά στο φακό τότε το φως που φτάνει στον αισθητήρα είναι πολύ λίγο και δεύτερο όταν χρειάζεται επιπλέον βάθος πεδίου, που σημαίνει μικρότερο άνοιγμα διαφράγματος, το οποίο μεταφράζεται σε αισθητή μείωση του φωτός προς τον αισθητήρα. Για τη λύση τέτοιων προβλημάτων, υπάρχουν ειδικά φλας όπως τα Macro Ring που καλούνται να αντιμετωπίσουν σκοτεινά διαφράγματα, καλύπτουν ομοιόμορφα το θέμα και μας δίνουν τον απαιτούμενο φωτισμό χωρίς να έχουμε σκοτεινά σημεία .

Νίκος Τσατσάκης

ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Ένας φωτογράφος που ασχολείται με την macro φωτογράφιση αρχικά θα πρέπει να σκαρφίζεται διάφορα κόλπα ώστε να του κάθονται τα θέματα, μιας και είναι τα πιο δύσκολα.

Με τον καιρό διέκρινα ότι με την φλασιά που έτρωγαν κάπως τα θάμπωνε και έμεναν στο σημείο εκείνο για αρκετά δευτερόλεπτα, και ας τις πλησίαζες σε απόσταση αναπνοής. Έτσι το υιοθέτησα αφού τελειοποίησα, το σύστημα αυτό.

Τώρα πάμε στις ρυθμίσεις

Οι ρυθμίσεις είναι ένα περίπλοκο θέμα και θέλει να κάνετε αρκετά πειράματα πριν βγείτε στο κυνήγι. Και το λέω αυτό διότι ο κόσμος ο μικρός είναι μαγικός αλλά ταυτόχρονα και μοναδικός. Μια στάση ενός εντόμου στο κατάλληλο περιβάλλον είναι σαν λαχείο. Άμα το χάσεις δύσκολα θα το βρεις ξανά.

Σαν ταχύτητα εγώ χρησιμοποιώ 250sec, και φλας. Αν είναι ηλιόλουστη μέρα τότε προσαρμόζω το διάφραγμα κοντά στην ρύθμιση της ισορροπημένης φωτογράφισης χωρίς φλας. Αυτό το χρησιμοποιώ πλέον για κάλυψη στις σκιές.

Χλωρίδα και πανίδα βρίσκουμε παντού. Αυτό που πρέπει να διακρίνουμε είναι το εντυπωσιακό.

Περισσότερα άρθρα μου θα βρείτε στην ιστοσελίδα μου [εδώ](#)

[Νίκος Τσατσάκης](#)

Κεφάλαιο 17

Η επεξεργασία των φωτογραφιών μας

Ε, λοιπόν, εδώ είναι που γίνονται τα περισσότερα εγκλήματα από τους νέους φωτογράφους!

Πρέπει να ξεκινήσουμε βάζοντας το θέμα στις σωστές βάσεις του:

α) Η επεξεργασία δεν σε κάνει καλό φωτογράφο. Βελτιώνει απλά τις καλές σου φωτογραφίες. Σε ένα πιο προχωρημένο επίπεδο, σε βοηθάει να διαμορφώσεις και το προσωπικό σου στυλ.

β) Η επεξεργασία δεν είναι αποτέλεσμα της ψηφιακής εποχής μας. Υπήρχε από την αρχή της φωτογραφίας με διάφορους τρόπους και εντυπωσιακά αποτελέσματα. Π.χ. έκοβαν τα αρνητικά, τα ένωναν προσεκτικά κι έβγαине μια φωτογραφία εντελώς νέα... (ή ο Στάλιν εξαφάνιζε τους πολιτικούς του αντιπάλους κι από την πραγματικότητα κι ύστερα κι από όλες τις φωτογραφίες που τις ξανατύπωναν από την αρχή...).

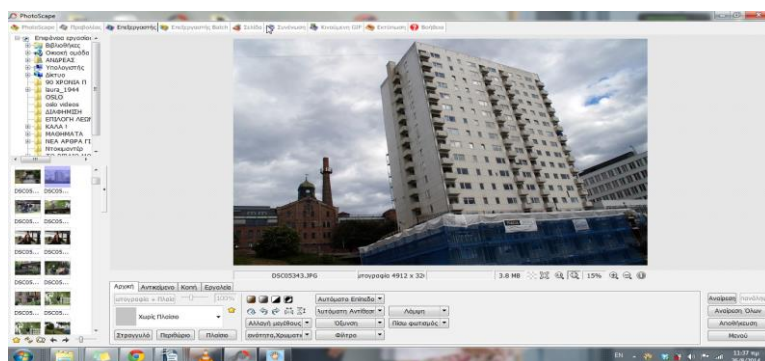

Ποιος είπε ότι η επεξεργασία είναι αποτέλεσμα της ψηφιακής φωτογραφίας; Πάντα υπήρχαν διάφορα κόλπα!
Unidentified American artist. 1930 Gelatin silver print Collection of George Eastman House, International Museum of Photography and Film, Rochester

γ) Παλιότερα έλεγαν ότι η μισή φωτογραφία έβγαине στον σκοτεινό θάλαμο... Τόσο αξία έδιναν κάποιοι στην επεξεργασία της ασπρόμαυρης φωτογραφίας. Ο μεγαλύτερος όμως φωτογράφος του κόσμου (για πολλούς είναι ο Bresson) τις έδινε αλλού για την επεξεργασία. Το ίδιο συμβαίνει και σήμερα με αρκετούς επαγγελματίες. Δεν έχουν το χρόνο και την όρεξη να τις επεξεργαστούν, ενώ από την άλλη υπάρχουν φοβερά ταλαντούχοι άνθρωποι στο photoshop που δεν ξέρουν τίποτα από φωτογραφία!

δ) Αν η φωτογραφία σου έχει φοβερά τεχνικά προβλήματα **δεν τη σώζει κανείς και με κανένα πρόγραμμα...** Μπορεί να την κάνει κάπως καλύτερη, αλλά όχι για να κερδίσει διαγωνισμούς...

ε) Δεν χρειάζεσαι το **Photoshop**, ούτε άλλο ακριβό κι “επαγγελματικό” πρόγραμμα. Υπάρχουν δωρεάν, ελαφριά για τον υπολογιστή προγράμματα, στα ελληνικά κι εύκολα στο χειρισμό προγράμματα. Δοκίμασε για αρχή το **Photoscape**. Σε κάποιους αρέσει το **Gimp**.

Δωρεάν, ελαφρύ, ευέλικτο: Photoscape

στ) Δεν χρειάζεσαι να περάσεις τη μισή ζωή σου μπροστά σε έναν **υπολογιστή!** Διαλέγεις λίγες φωτογραφίες που νομίζεις ότι ξεχωρίζουν και ασχολείσαι μερικά δευτερόλεπτα ή λεπτά με όσες θέλεις άμεσα να αξιοποιήσεις (π.χ. για το blog σου). Για εκθέσεις ασχολούμαστε περισσότερο και πιο προσεκτικά, ενώ δεν είναι ντροπή να ζητήσουμε βοήθεια από κάποιον πιο έμπειρο στην επεξεργασία (εγώ πάντως το κάνω αυτό).

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι σήμερα με τους υπολογιστές, τα κινητά με τις εφαρμογές τους και τις τόσες δυνατότητες επεξεργασίας που έχουμε τα πράγματα είναι εύκολα σε αυτό τον τομέα. Νομίζω ότι ισχύει το αντίθετο! Γιατί οι άπειρες επιλογές όταν δεν έχεις γνώσεις και αισθητική δημιουργούν αποπροσανατολισμό και φρικτά αποτελέσματα...

Όχι, αυτό το πράγμα δεν είναι φωτογραφία!
Κι ας ξεκίνησε από μια φωτογραφία...

Οπότε ξαναγυρνάμε στο κεφάλαιο 1 αυτού του βιβλίου. Πόσους σημαντικούς φωτογράφους μελέτησες μέχρι τώρα; Είδες τίποτα εξωπραγματικά κόκκινα χρώματα ή τίποτα άλλο τρελό; Πόσο κοντά είναι η φωτογραφία σου στον πραγματικό κόσμο; Αν θέλεις να κάνεις ζωγραφική είναι άλλο θέμα (κάποιοι μάλιστα κάνουν χρησιμοποιώντας έξυπνα τη φωτογραφία, αλλά αν τους ρωτήσεις, σου λένε ότι είναι εικαστικοί που δουλεύουν με τη φωτογραφία κι όχι φωτογράφοι!).

Λίγα πράγματα κάνουμε εμείς οι φωτογράφοι στην επεξεργασία, αλλά αν γίνουν σωστά σε μια καλοτραβηγμένη φωτογραφία το αποτέλεσμα είναι αυτό που θα ζηλέψουν όλοι! Οι φωτορεπόρτερ μάλιστα κάνουν ακόμη λιγότερα, για να μην χάσουν τη δουλειά τους!

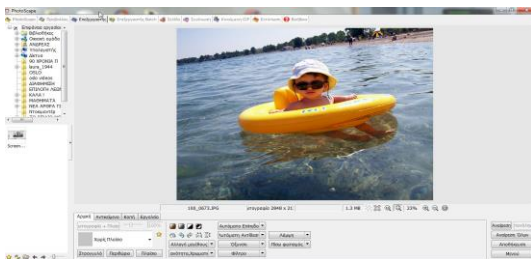
Αυτά κάνουμε:

1. Κόβουμε (crop) τη φωτογραφία μας για να ξεφορτωθούμε πράγματα που μας ενοχλούν στα άκρα της ή για να φέρουμε πιο κοντά το θέμα μας. Δεν μπορούμε όμως να έχουμε διαφορετικό κάδρο σε κάθε φωτογραφία μας (δηλαδή όλες τις διαστάσεις του ορθογωνίου με τυχαίο τρόπο και άλλες να είναι πιο τετράγωνες, ενώ άλλες πιο πανοραμικές...).

Κόψιμο (crop) κρατώντας την αρχική αναλογία της φωτ. 3/4

2. Ανεβάζουμε (ή κατεβάζουμε) την αντίθεση (κοντράστ/contrast).
3. Κάνουμε πιο έντονα τα χρώματα με τον κορεσμό (saturation).
4. Δοκιμάζουμε την όξυνση (sharpness).
5. Προσθέτουμε φως αν είναι υποφωτισμένη.
6. Προσπαθούμε να φωτίσουμε επιλεκτικά τα σκοτεινά σημεία της (π.χ. με το shadows/highlights που έχει το photoshop – και το *photoscape* έχει τέτοια δυνατότητα)
7. Την ισιώνουμε αν είναι έστω και λίγο στραβή (μη χυθεί και η θάλασσα...).

Ει, κάτι γέρνει!

8. Αν έγχρωμη έχει προβλήματα (λόγω του φωτισμού ή των χρωμάτων) δοκιμάζουμε να τη δούμε ως ασπρόμαυρη (αυτό δεν αρέσει στους σκληροπυρηνικούς της ασπρόμαυρης φωτογραφίας, αλλά το έχω δει να δουλεύει άπειρες φορές!).

Για όλα τα παραπάνω ή και για περισσότερα βρείτε κάποιον γνωστό να σας βοηθήσει, να σας δείξει τα πρώτα βήματα... Δεν είναι δύσκολο.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Μην πειράζετε τις ρυθμίσεις της φωτογραφικής μηχανής. Αφήστε την να τραβάει όσο πιο ουδέτερα γίνεται (χωρίς να βάζει από μόνη της περισσότερο κοντράστ ή χρώμα...) για να μπορείτε στον υπολογιστή να δίνετε την τελική πινελιά. Όλα τα ειδικά προγράμματα και φίλτρα που έχει (όπως ασπρόμαυρη φωτογραφία ή διάφορα εφέ) μπορείτε να τα βρείτε και σίγουρα σε καλύτερη εκδοχή στο πρόγραμμα επεξεργασίας σας. Ο υπολογιστής σας, έχει περισσότερες δυνατότητες επεξεργασίας από τον μίνι υπολογιστή της φωτογραφικής... Δεν αναφέρομαι εδώ στα κινητά και στις εφαρμογές τους!

Μαρία Παπαγιάννη

ΑΣΚΗΣΗ: Βρείτε 2-3 φωτογραφίες σας που θεωρείτε ότι είναι πολύ καλές και φτιάξτε 3-4 εκδοχές για την καθεμία με το πρόγραμμα που δουλεύετε. Ζητήστε από κάποιον που είναι σχετικός να σας πει τη γνώμη του (όχι το facebook δεν είναι καλή ιδέα γιατί όσο πιο πειραγμένη, με την κακή έννοια, είναι η φωτογραφία σας τόσο πιο μεγάλη αποδοχή θα έχει...). Επίσης σε πρώτη τουλάχιστον φάση μη χρησιμοποιείτε έτοιμα φίλτρα (σαν του instagram), αλλά κάντε όλη την επεξεργασία μόνοι σας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: Ταιριάζει η ίδια επεξεργασία (π.χ. το ίδιο έντονο κοντράστ) σε όλες μας τις φωτογραφίες, ανεξάρτητα από το θέμα τους; **Να το δούμε ακόμη πιο γενικά:** μπορούμε να τραβάμε τα πάντα με τον ίδιο τρόπο (είτε το θέμα είναι γάμος είτε πόλεμος...);

Κεφάλαιο 18

Θερμοκρασία φωτός

Από τα πράγματα που με μπέρδεψαν όταν ξεκινούσα να μαθαίνω την τεχνική της φωτογραφίας. Κι όμως είναι κάτι εύκολο να το καταλάβει κανείς...

Το φως ποτέ δεν είναι ίδιο σε απόχρωση. Άλλο φως υπάρχει στη συννεφιά, άλλο το ηλιοβασίλεμα, άλλο μας δίνουν οι συνηθισμένες λάμπες στο σπίτι, άλλο η φθορίου και γενικά σχεδόν ποτέ δεν έχουμε την ίδια απόχρωση (για παράδειγμα το φως του ήλιου εξαρτάται από την ώρα της ημέρας, το γεωγραφικό στίγμα, το ύψος, την εποχή, την υγρασία, συννεφιά κλπ...). Πού είναι το πρόβλημα; Ότι εμείς συνήθως δεν το βλέπουμε αυτό! Το λευκό θα το δούμε πάντα ως λευκό ακόμη κι αν δεν είναι (γιατί φωτίζεται από φως που δεν έχει ποτέ το ίδιο χρώμα). Η φωτογραφική μας όμως σε αυτό το θέμα είναι αντικειμενική κι έτσι κάποιες φορές οι φωτογραφίες μας έχουν μια απόχρωση που δεν μας αρέσει!

Η πρασινωπή απόχρωση είναι από τις λάμπες του δρόμου! (Πάτρα)

Προσωπικά (όπως κι αρκετοί φωτογράφοι) δεν ασχολούμαι με το θέμα. Αφήνω τη φωτογραφική μου στην αυτόματη ρύθμιση όσο αφορά τη θερμοκρασία φωτός και δέχομαι με ευχαρίστηση όποια απόχρωση γράψει. Ακόμη και το έντονο πορτο-καλοκίτρινο φως που έχουν οι φωτογραφίες που τραβάμε μέσα στο σπίτι κι είναι το φως που βγάζουν οι λάμπες πυρακτώσης. Ενώ αν πετύχω την πρασινωπή απόχρωση που δίνουν οι λάμπες φθορίωσης χαίρομαι ιδιαίτερα!

Αν όμως θέλεις να αλλάξεις την απόχρωση που έχει όλη η φωτογραφία έχεις δυο τρόπους:

α) Στην επεξεργασία (δες το hue) – ειδικά αν τραβάς σε αρχεία RAW δεν έχει καν τέτοιο πρόβλημα γιατί πριν ανοίξεις τη φωτογραφία το πρόγραμμα σου ζητάει να διαλέξεις εσύ τη θερμοκρασία φωτός...

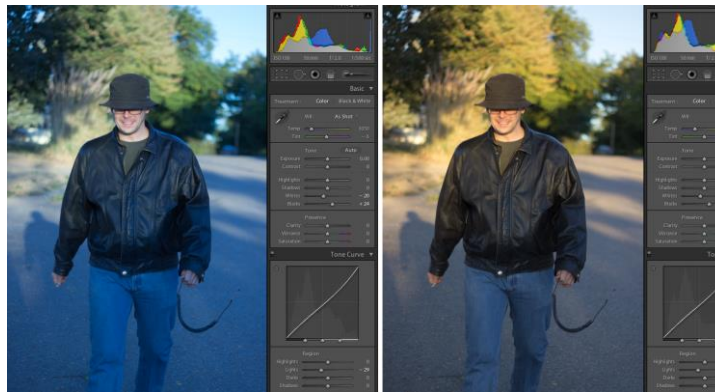
β) Πριν τη λήψη. Όλες οι μηχανές (και τα φωτογραφικά κινητά – smartphones) έχουν τη δυνατότητα για χειροκίνητη ρύθμιση της θερμοκρασίας φωτός. Βάζεις για παράδειγμα ότι έχεις λάμπα πυρακτώσης, αν τραβάς βράδυ μέσα στο σπίτι χωρίς φλας και εμφανίζονται όλα πορτοκαλί, και βγαίνουν έτσι όλα τα χρώματα πιο “σωστά”.

Παίζοντας με τη θερμοκρασία φωτός... Φωτ.: Spiritia (wikimedia)

ΑΣΚΗΣΗ: Βρες από το μενού της μηχανής σου (ή του κινητού) πώς να ρυθμίζεις τη θερμοκρασία φωτός. Βγάλε την ίδια φωτογραφία τώρα με όλες τις δυνατές επιλογές. Άνοιξε τες στον υπολογιστή για να καταλάβεις τι έγινε...

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Επειδή έξω έχει συννεφιά δεν σε εμποδίζει κανείς να βάλεις μια άλλη ρύθμιση (“λάθος”) στη θερμοκρασία φωτός για πειραματισμό! Μπορεί η απόχρωση που θα δώσει σε όλη τη φωτογραφία να είναι ενδιαφέρουσα...

Μπορείς και στην επεξεργασία να αλλάξεις τη θερμοκρ. φωτός...
Φωτ.: Karin Dalziel (flickr, C.C.)

Κεφάλαιο 19

Τα φίλτρα

Είναι αυτό το θέμα για αρχάριους; Μα, πολλοί που παίρνουν SLR το ψάχνουν και πιστεύουν ότι αυτό είναι το μυστικό των επαγγελματιών!

Παλιότερα, στην εποχή του φιλμ, έβλεπες την τσάντα του επαγγελματία φωτογράφου να έχει 2-3 φακούς και διάφορα φίλτρα. Φίλτρα που βίδωνε στο φακό της μηχανής και το καθένα έκανε διαφορετική δουλειά. Ήθελες για παράδειγμα πιο θερμά χρώματα στο ηλιοβασίλεμα; Είχες να διαλέξεις από διάφορα θερμής απόχρωσης φίλτρα...

Σήμερα όμως σχεδόν όλα τα φίλτρα μπορούν να μπουκωθούν στη διάρκεια της επεξεργασίας των φωτογραφιών. Μάλιστα πολλά από αυτά έχουν το ίδιο όνομα και μιμούνται τα αντίστοιχα φίλτρα που μπαίνουν στους φακούς.

Μπορείς όμως να σκεφτείς την αγορά κάποιων ιδιαίτερων φίλτρων.

α) Πολωτικό. Κόβει κάποιες αντανάκλασεις. Αν θέλεις να φωτογραφίσεις μέσα από τζάμι (π.χ. στο πούλμαν) το χρειάζεσαι... Επίσης αυξάνει το κοντράστ όλης της φωτογραφίας και δίνει πιο ενδιαφέροντες ουραμούς και σύννεφα.

"Hoya-pl-cir-filter" by Briho

Η δεύτερη με πολωτικό φίλτρο... *PiccoloNamek from en.wikipedia.org*

β) Ντεγκραντέ. Είναι βαθμιαία πιο σκούρο όσο πλησιάζει το πάνω άκρο του. Χρειάζεται όταν ο ουρανός βγαίνει τόσο φωτεινός που μας χαλάει τη φωτογραφία. Το χρησιμοποιούν πολλοί φωτογράφοι τοπίου.

γ) Ουδέτερης πυκνότητας (ND). Κόβει απλά την ποσότητα φωτός που θα περάσει στο φακό και

υπάρχει σε διάφορες διαβαθμίσεις. Γιατί να κόψουμε φως; Πώς αλλιώς θα βγάλεις κάτι κουνημένο όταν υπάρχει πολύ φως (και οι ταχύτητες του κλείστρου είναι αναγκαστικά πολύ γρήγορες);

δ) UV. Δεν κάνει τίποτα στην εποχή της ψηφιακής φωτογραφίας. Το χρησιμοποιούν μερικοί φωτογράφοι γιατί νομίζουν ότι κάνει (!) ή γιατί έτσι προστατεύουν το φακό τους από γρατζουνιές. Δεν υπάρχει λόγος να το πάρετε.

Τα φίλτρα χρησιμοποιούνται και στην **ασπρόμαυρη φωτογραφία**. Πάρτε για παράδειγμα μια φωτογραφία σας με σύννεφα και δοκιμάστε πάνω της ένα κίτρινο φίλτρο (στην επεξεργασία). Τι βλέπετε;

ΑΣΚΗΣΗ: Δοκιμάστε διάφορα φίλτρα (κυρίως τα «φωτογραφικά») και το αποτέλεσμά τους σε διάφορες φωτογραφίες. Συγκρίνετε το αποτέλεσμα με φωτογραφίες από φωτογράφους που σας αρέσουν. Μήπως κάνετε κάτι υπερβολικό στην επεξεργασία; Ταιριάζει αυτό που κάνετε με το θέμα σας; Βρείτε κάποιον που ξέρει να μοιραστείτε τους προβληματισμούς σας και να αναζητήσετε συμβουλές.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Αν σας ενδιαφέρουν άλλες μορφές τέχνης, όπως η ζωγραφική και η ψηφιακή τέχνη, ή θέλετε να περάσετε ευχάριστα λίγο την ώρα σας, μπορείτε να παίξετε και με τα άλλα φίλτρα που **αλλάζουν τα φώτα** στις φωτογραφίες... Μην νομίζετε όμως ότι το αποτέλεσμα λέγεται τώρα φωτογραφία ή ότι κάνετε κάποια υψηλή τέχνη χρησιμοποιώντας κάτι που το έχουν όλοι στον υπολογιστή τους!

Γιώργος Λαδάς

Κεφάλαιο 20

Μια τέχνη για όλους που είναι δύσκολη!

Για να μάθει κάποιος να τραβάει ικανοποιητικές φωτογραφίες με τους φίλους του, τα ταξίδια του και τις εκδηλώσεις που παρακολουθεί δεν είναι δύσκολο. Η τεχνική της φωτογραφίας είναι εύκολη, μαθαίνεται σε λίγους μήνες κι εξάλλου υπάρχουν τόσοι αυτοματισμοί κι ευκολίες από τις ψηφιακές κάμερες...

Είναι όμορφο και χρήσιμο αυτό και μπορεί να κάνει τη ζωή μας καλύτερη. Θα έπρεπε αυτές τις στοιχειώδεις γνώσεις για τη φωτογραφία (κι ανάλογες για το βίντεο) να τις μαθαίνουμε στο **σχολείο**. Στην εποχή της εικόνας ζούμε!

Για να γίνεις όμως **επαγγελματίας φωτογράφος** χρειάζονται παραπάνω στοιχεία: σε τεχνική, σε εμπειρία, σε εξοπλισμό. Ούτε αυτό θεωρείται ιδιαίτερα δύσκολο... Άλλο που δεν υπάρχει δουλειά στη χώρα μας για αρκετούς φωτογράφους.

Το δύσκολο είναι να περάσεις στη σφαίρα της **τέχνης**! Η φωτογραφία εδώ μοιάζει με την ποίηση. Έχεις απλά μέσα (τη γλώσσα που μιλούν όλοι, τη φωτογραφική μηχανή που διαθέτουν όσοι θέλουν) και πρέπει να κάνεις τέχνη... Πώς και με τι έμπνευση; Τι θέλεις να πεις και γιατί; Πώς θα ξεχωρίσουν οι φωτογραφίες σου και θα δημιουργήσουν συγκίνηση; Μπορεί να χρειαστείς χρόνια για αυτό και να ξέρεις ότι οι περισσότεροι δεν φτάνουμε σε αυτό το επίπεδο... Δεν πλησιάζουμε καν!

Διάβασε ποιήματα του Ελύτη όπου χρησιμοποιώντας καθημερινές λέξεις δημιουργεί απίστευτες εικόνες. **Δες φωτογραφίες** από τον Bresson που παίζοντας με σκιές, πρόσωπα, χώρους πηγαίνει τη φωτογραφία στη σφαίρα της τέχνης, της ποίησης. Δημιουργεί συγκινήσεις και σκέψεις – διαφορετικές στον καθένα γιατί η υψηλή τέχνη σε αφήνει να αναπνεύσεις και να δεις αυτό που θέλεις και μπορείς.

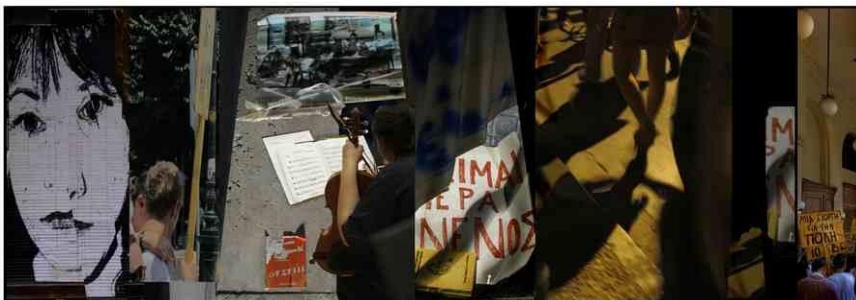

Από τη σειρά «Τρέλα» - Κίμωνας Αξαόπουλος

Βασίλης Καρκατσέλης - από τη σειρά Παρίσι

Εξάλλου είναι πάρα πολλοί σήμερα που νομίζουν ότι είναι φωτογράφοι. Τραβώντας με ικανοποιητικό τρόπο κοινότυπα θέματα και κάνοντας μια καλή επεξεργασία έχουν την εντύπωση ότι κάνουν τέχνη. Οι πολλοί φίλοι τους στο facebook τους επιβραβεύουν με τα σχόλιά τους (κάνε μου like για να σου κάνω...). **Πρόσεξε όμως:** Ο μέτριος σκηνοθέτης βρίσκει δουλειά, ο μέτριος ζωγράφος πουλάει, ο μέτριος μουσικός κάπου θα παίξει... ο μέτριος όμως φωτογράφος πεινάει! Γιατί όλοι οι ερασιτέχνες φωτογράφοι νομίζουν ότι μπορούν να τραβήξουν τις ίδιες φωτογραφίες ή κι ακόμη καλύτερες από αυτόν...

Η ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ, 2011, Βασίλης Καρκατσέλης

Όλοι να κάνουμε ότι καλύτερο μπορούμε με την αγαπημένη μας τέχνη. Θαρρετά, δυναμικά, με φαντασία και πάθος. Να είμαστε όμως και προσγειωμένοι κι έτοιμοι για κριτική. Να συνειδητοποιούμε ότι η τέχνη αυτή είναι δύσκολη και οι εντυπωσιασμοί που δημιουργούμε σε φίλους και νέους φωτογράφους δεν μας κάνουν κάτι ιδιαίτερο...

Garry Winogrand

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Μπορεί να θεωρηθεί τέχνη μια φωτογραφία που για τη δημιουργία της χρειάστηκε ένα κλικ, ένα κλάσμα δευτερολέπτου;

Αν πάρει ένας ποιητής μια χαρτοπετσέτα και γράψει μέσα σε δευτερόλεπτα το καλύτερο ποίημα του... θα σκεφτείς τα δευτερόλεπτα; Ή τα δεκάδες χρόνια που καλλιεργεί τα εκφραστικά μέσα του, την ευαισθησία του και την ίδια την προσωπικότητά του; Έτσι κι ένα κλικ που γίνεται φωτογραφία που μένει στην ιστορία της τέχνης προϋποθέτει όλα αυτά κι ακόμη περισσότερα!

Van Der Elsen

Κεφάλαιο 21

Είμαι φωτογράφος; Πώς θα προβάλλω τη δουλειά μου;

Τόσο το κεφ. 20, όσο κι αυτό ίσως φανούν περίεργα για εισαγωγικό βιβλίο φωτογραφίας... Μα, με ρωτάνε συνεχώς φίλοι και φίλες που ξεκινούν μαθήματα σχετικά με θέματα που αφορούν τη φωτογραφία ως επάγγελμα ή ως τέχνη...

Είσαι φωτογράφος αν έχεις να δείξεις δουλειά φωτογράφου. Καλή δουλειά σε κάποιο είδος φωτογραφίας. Να δούμε ένα παράδειγμα. Ας πούμε ότι είσαι ο αρχισυντάκτης ενός ταξιδιωτικού περιοδικού και έρχονται δυο φωτογράφοι. Ο ένας με φοβερή δουλειά (από τις δυο-τρεις πρώτες φωτογραφίες που βλέπεις φαίνεται ότι έχει άποψη, τεχνική, αισθητική) κι ο άλλος με φοβερό βιογραφικό (διδασκτορικό σε μεγάλο πανεπιστήμιο του εξωτερικού), αλλά συνηθισμένες φωτογραφίες... Είναι φανερό με ποιον θα συνεργαστείς!

Σε ότι έχει σχέση με την τέχνη, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι το αποτέλεσμα, η ίδια η τέχνη, κι όχι βιογραφικά ή η εμφάνιση του καλλιτέχνη (εκτός αν είσαι τραγουδιστής)!

Έχω συνεργαστεί ως φωτογράφος με εφημερίδες και περιοδικά κι αμφιβάλλω αν ήξερε το όνομά μου αυτός που μου τηλεφώνουσε για να αγοράσει τη δουλειά μου. Οπότε, το ξαναλέω, είστε τόσο καλός φωτογράφος όσο είναι η ίδια η δουλειά σας...

Το πρώτο πράγμα για να γίνει κάποιος φωτογράφος είναι να φτιάξει με τα χρόνια ένα καλό φάκελο (**portfolio**) στο είδος ή είδη φωτογραφίας που τον ενδιαφέρουν. Κι αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο! Δεν είναι εύκολο για δυο λόγους. Τι έχουν οι φωτογραφίες σου που ξεφεύγει από το μέσο όρο; Από τις συνήθως καλούτσικες φωτογραφίες που βλέπουμε συχνά στο facebook για παράδειγμα;

Ο δεύτερος λόγος είναι ότι μόνος σου είναι δύσκολο να διαλέξεις αντικειμενικά την καλή σου δουλειά. Οι περισσότεροι καλλιτέχνες, σε όλες τις τέχνες, έχουν κάποιο δάσκαλο, σύμβουλο, επιμελητή, μάνατζερ ή συνεργάτη που τους βοηθάει να προχωρούν και να παρουσιάζουν ότι καλύτερο έχουν.

Μερικές συμβουλές για τη διαδικτυακή σου παρουσία

Μη βάζεις ότι καλύτερο έχεις – φύλαξε τίποτα για καμιά έκθεση.

Μη βάζεις **πολλές** φωτογραφίες από ένα είδος. Αν έχεις για παράδειγμα site και ασχολείσαι με ταξιδιωτική φωτογραφία, πορτρέτα και φωτογραφία δρόμου, μπορείς να έχεις σε κάθε ενότητα 8 – 10 φωτογραφίες (και μισή σελίδα, το πολύ, βιογραφικό) και είναι υπεραρκετό αυτό... Δες ανάλογα sites από ξένους επαγγελματίες και θα καταλάβεις.

Μη βάζεις φωτογραφίες σε **μεγάλη ανάλυση** και γράψε καθαρά ότι απαγορεύεται η αναπαραγωγή τους χωρίς να το ξέρεις! Δεν ξέρω αν έχει νόημα να γράψεις πάνω το όνομά σου (*watermark*), αλλά αν το κάνεις μη γράψεις σκέτο “*Γιάννης ή Giannis photography*”. Δες μερικές σελίδες καλών επαγγελματιών. Ζήλησε την λιτότητα και την αισθητική της σελίδας, όπως και την ποιότητα της δουλειά τους και προσπάθησε να φτάσεις αυτό το επίπεδο.

Αν έχεις σελίδα κοινωνικής δικτύωσης να την ανανεώνεις συστηματικά και να απαντάς σε όλα τα μηνύματα και σχόλια (προσοχή στο τρολάρισμα, στη ψηφιακή κακία! Αυτούς τους αγνοούμε!). Επίσης κάνε τον κόπο να ασχοληθείς κι εσύ με άλλους... Υπάρχουν μέτριοι φωτογράφοι στο facebook που είναι φοβερά δημοφιλείς (κερδίζουν και όλους τους διαγωνισμούς που απαιτούν ψηφοφορία από το κοινό...) κι αυτό είναι ένα μάθημα για τον καλό φωτογράφο που δεν τον ξέρει κανείς. Το ίντερνετ δεν μπορεί μόνο του να σου φτιάξει καριέρα, αλλά θα τη σπρώξει σίγουρα. Όπου και να πας και τους πει ότι είσαι φωτογράφος, θα σου ζητήσουν τη σελίδα σου να δουν δουλειά σου...

Πώς ζηλεύω όταν βλέπω άσχετους με τη φωτογραφία να έχουν 3.000 ακόλουθους κι εκατοντάδες σχόλια! Ας γίνω πιο κοινωνικός...

Αν θέλεις να κάνεις καριέρα θα το κυνηγήσεις με πάθος! Θα στείλεις δουλειά σε διαγωνισμούς, συμμετοχή σε ομαδικές εκθέσεις, θα ετοιμάσεις ατομική (έστω και σε cafe-bar για αρχή!), θα βρεις κάποιον καλό επαγγελματία να σου σχεδιάσει site, θα τυπώσεις κάρτα, θα δεις πώς δουλεύει η αγορά στον τομέα που σε ενδιαφέρει, θα ψάξεις για συνεργασίες, θα κυκλοφορήσεις διαδικτυακά, αλλά και με το σώμα σου, για να γνωρίσεις και να σε γνωρίσουν, θα διαβάσεις πολύ, θα δεις φωτογραφίες περισσότερες, θα βάλεις στόχους συγκεκριμένους και θα βρεις τουλάχιστον έναν που θα σε συμβουλεύει και θα σε κατευθύνει...

Έκθεση από το ΔΙΑΦΡΑΓΜΑ 26 στο Quilombo.
Φωτ.: Νάσος Πλατής

Πόσο εύκολο είναι να γίνω επαγγελματίας;

Στην Ελλάδα; Καθόλου! Συναντάω, όπως είπα, διάφορα νέα παιδιά, καμιά φορά και μεγαλύτερους ανθρώπους, που ή το δηλώνουν ευθαρσώς ή φαίνεται από τις ερωτήσεις τους ότι θέλουν να ασχοληθούν με τη φωτογραφία επαγγελματικά.

Είναι, λοιπόν, πολύ δύσκολο. Ακόμη και πριν την κρίση, λίγοι μπορούσαν να το κάνουν αυτό, εφόσον η ελληνική αγορά θεωρείται ιδιαίτερα μικρή... Και η κρίση δεν είναι μόνο δική μας (βλ. χρεωκοπία της χώρας), αλλά όσο αφορά τα έντυπα μέσα παγκόσμια. Όταν βλέπεις εφημερίδες των ΗΠΑ να απολύουν όλο το φωτογραφικό τους τμήμα, να δίνουν στους δημοσιογράφους κινητά τηλέφωνα και να τους εκπαιδεύουν στη φωτογραφία, καταλαβαίνεις ότι κάτι δεν πάει καλά. Στην Ελλάδα είναι πολλοί πια **οι άνεργοι φωτογράφοι**, ενώ και οι καλοί από αυτούς απλά βγάζουν ένα μεροκάματο. Λίγες οι εξαιρέσεις. Ένας από τους πιο γνωστούς φωτορεπόρτερ με διεθνείς διακρίσεις, μου εμπιστεύτηκε ότι προσπαθεί να φύγει για Αγγλία.

Επίσης πολλοί πια συμπολίτες μας προσπαθούν **να φωτογραφίσουν μόνοι τους τα πάντα**. Ακόμη και για γάμους και βαπτίσεις κάποιιοι ψάχνουν φίλους και γνωστούς να τους καλύψουν με συμβολική τιμή, αν όχι δωρεάν...

Οι περισσότεροι θέλουν δωρεάν τις φωτογραφίες μας. Για όλα τα άλλα πληρώνουν! Πείτε τους την επόμενη φορά πόσο κοστίζει ο εξοπλισμός σας και πόσα χρόνια χρειάστηκαν για να φτάσετε στο επίπεδο που είστε...

Επίσης οι **φωτο-θήκες** (όπου μπορείς να πουλήσεις φωτογραφίες) είναι κορεσμένες και οι αμοιβές που δίνουν είναι ελάχιστες (αν είσαι καλός με αρχείο χιλιάδων φωτογραφιών, ελπίζεις για λίγες δεκάδες ευρώ το μήνα). Η πόσοι φωτογράφοι μόδας μπορούν νομίζετε να δουλέψουν στην Ελλάδα; Ή έχετε την εντύπωση ότι η τέχνη (εδώ καλλιτεχνική φωτογραφία) μπορεί να σε ζήσει στη χώρα μας;

Η εμπειρία μου όμως λέει ότι **αν κάποιος είναι πραγματικά καλός θα βρει διέξοδο** και θα κάνει καριέρα μετά από χρόνια... Μέχρι τότε γίνεται όσο πιο καλός μπορεί, κυκλοφορεί παντού και έχει μια άλλη δουλειά για να τον ζήσει! Ξέρω αρκετούς και καλούς καλλιτέχνες στην Αθήνα (σκηνοθέτες, ηθοποιούς, ζωγράφους, ηθοποιούς, μουσικούς κ.ά.). Ελάχιστοι επιβιώνουν από την τέχνη τους και συχνά το εισόδημά τους προέρχεται από μαθήματα που παραδίνουν ή ακόμη συχνότερα από άσχετες δουλειές.

Να σημειώσω και κάτι για όσους ενδιαφέρονται για το φωτορεπορτάζ: τα ΜΜΕ ζητούν πια συχνά από τους φωτογράφους να ξέρουν κι από **βίντεο** (για τα σάιτ τους).

Project

Το βιβλίο είναι εισαγωγικό. Ετοιμάζω ένα δεύτερο για τους προχωρημένους φωτογράφους... Παρόλα αυτά δεν είναι κακό να αναφερθούμε σε ένα θέμα που μπορεί να βοηθήσει το νέο φωτογράφο στην ανακάλυψη νέων ενδιαφερόντων.

Στη **σύγχρονη τέχνη** (όχι μόνο στη φωτογραφία) είναι δημοφιλής η συστηματική και μακροχρόνια προσέγγιση ενός συγκεκριμένου θέματος. Βλέπεις έτσι φωτογράφους να κάνουν ομαδικές ή ατομικές εκθέσεις, να βγάζουν βιβλία ή και να δίνουν διαλέξεις, αναφορικά με το εξειδικευμένο θέμα που δουλεύουν για καιρό και μάλιστα μπορεί να μη σταματάει και πότε η ενασχόληση με αυτό. Π.χ. Οι συμμορίες ενός νησιού στην Καραϊβική, τι τρώνε οι πλούσιοι και φτωχοί σε διάφορες χώρες, οι εκδιδόμενες γυναίκες στο Άμστερνταμ, πώς μεγαλώνουν και γερνούν κάποιοι άνθρωποι, οι τσιγγάνοι της Αθήνας κλπ – για να θυμηθώ κάποια που έχω δει...

Η Φωτογραφία ως Τέχνη - Φωτ. Κίμωνας Αξαόπουλος από τη σειρά "ΤΡΕΛΛΑ" (προβολή slides πάνω σε κούκλες)

Διαφέρει αυτό από το ρεπορτάζ. Έχει **διάρκεια, βάθος και καλλιτεχνικές αξιώσεις**. Έχω δει πάντως και μέτριους ξένους φωτογράφους να γίνονται γνωστοί γιατί διάλεξαν προσεκτικά το θέμα τους και ήταν πραγματικά πρωτότυπο. Είναι δίκιο μαχαίρι το πρότζεκτ. Κάποιοι νομίζουν ότι αρκεί το θέμα, ενώ η αισθητική τους προσέγγιση είναι προβληματική...

Υπάρχουν βέβαια πολλοί φωτογράφοι (οι περισσότεροι;) που τραβούν ότι τους ενδιαφέρει, χωρίς κάποιο συγκεκριμένο θέμα, και σε αυτούς αυτό που μας ελκύει είναι καθαρά η ματιά τους, ο κόσμος που δημιουργούν με τις φωτογραφίες τους και τελικά αντανάκλαει τον εσωτερικό τους κόσμο – χωρίς να ψάχνουν ή να ψάχνουμε εμείς στη δουλειά τους κάποιο εξαιρετικό ή πρωτότυπο γεγονός...

Οι ομάδες

Η τέχνη προχωράει μέσα από ομάδες, λέει η ιστορία της τέχνης! Κι αν δεν προχωρήσει... τουλάχιστον έκανες φίλους, βρήκες ένα πρώτο κοινό για τη δουλειά σου και τις επιρροές και συμβουλές που χρειάζεσαι για να πας στο επόμενο επίπεδο.

Γιγάντιες φωτογραφίες ομορφαίνουν τα άσχημα κτίρια της πόλης.
Δράση του Φωτογραφικού Κέντρου Θεσσαλονίκης

Μια φωτογραφική ομάδα έχει περισσότερη δύναμη από ένα άτομο – εκτός αν το άτομο αυτό είναι ήδη καταξιωμένος φωτογράφος. Μπορεί να οργανώσει πιο εύκολα εκθέσεις, να έχει περισσότερο κοινό, να μοιραστεί έξοδα κι αναζητήσεις, να κάνει πειραματισμούς κι εξερευνήσεις και να φτιάξει ένα όνομα (αυτό της ομάδας) που θα το θυμούνται πολλοί.

Φωτογρ. ομάδα που φτιάχτηκε από παλιότερους μαθητές μου...
www.diafragma26.blogspot.gr

Όσλο 2014, Α. Κατσικούδης

Στην τέχνη όμως δεν υπάρχει δημοκρατία! Δεν μπορούν να βάλουν όλοι τις ίδιες σε ποσότητα φωτογραφίες σε μια έκθεση – είναι ή δεν είναι καλοί (τουλάχιστον για το θέμα της συγκεκριμένης έκθεσης). Αυτό θα αδικήσει τους πάντες: το κοινό που θα έρθει να τη δει, τα άλλα μέλη που έχουν καλύτερη σχετική δουλειά και τους ίδιους φυσικά, αφού η μια μέτρια έκθεση έχει επίπτωση στη φήμη της ομάδας και άρα και στην αίγλη τη δική τους!

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Καλογραμμένα άρθρα για τεχνικά θέματα μπορείς να βρεις στο διμηνιαίο περιοδικό Φωτογράφος. Επίσης υπάρχει δωρεάν σε ψηφιακή μορφή το βιβλίο του Τάκη Σχίζα: Η Τεχνική της Αναλογικής και της Ψηφιακής Φωτογραφίας (www.photoeidolo.gr). Πρώτα όμως διάβασε δυο – τρεις φορές το δικό μου! (λίγο εγωισμός κάνει καλό στους καλλιτέχνες! Πίστεψε στον εαυτό σου και βγες έξω να δείξεις ποια ή ποιος είσαι!)

Με αφορμή τις φωτογραφίες μας οργανώνουμε και φεστιβάλ
Δεν υπάρχει καλύτερο πράγμα από τη συνεργασία με άλλους καλλιτέχνες!

Το βίντεο!

Αρκετοί φωτογράφοι σκέφτονται τι να κάνουν με τη δυνατότητες των μηχανών τους για βίντεο...

Οι σύγχρονες φωτογραφικές και κινητά τραβούν αξιοπρεπέστατα (ως άψογα – επαγγελματικά!) βίντεο. Ειδικά οι SLR είναι καλύτερες από τις πιο πολλές βιντεοκάμερες για αυτή τη δουλειά! Αυτό συμβαίνει λόγω μεγάλου αισθητήρα (απουσία θορύβου στο χαμηλό φωτισμό και έλεγχος του βάθους πεδίου) και των φακών τους (καλύτεροι από τους ενσωματωμένους στις απλές βιντεοκάμερες...). Από την άλλη όμως το βίντεο έχει τη δική του λογική.

Το φιλμ πέθανε πρώτα στη φωτογραφία και τώρα πεθαίνει και στον κινηματογράφο (δεν παράγονται καν νέες κινηματογραφικές μηχανές που δουλεύουν με φιλμ) "Half-Frame 4442" by Ashley Pomeroy - Own work via Wikimedia Commons

Θέλει απαραίτητα κάποιον να κάνει **μοντάζ** και κάποιες γνώσεις όσο αφορά τον **ήχο**. Και μιλάμε για απλή καταγραφή με βίντεο, γιατί αν μπούμε στο θέμα κινηματογράφος, τότε χαθήκαμε για τα καλά...

Μια συμβουλή για τους αρχάριους βιντεολήπτες. Αν δεν έχετε τρίποδο, απλά μην κουνάτε καθόλου την κάμερα. Αν θέλετε μερικά κλιπάκια για να καλύψετε ένα γεγονός, κρατήστε την μηχανή όσο πιο σταθερή γίνεται και τραβήξτε ως φωτογράφοι (φροντισμένο κάδρο, προσοχή στο φως) κάποια (τουλάχιστον 10'') δευτερόλεπτα από διάφορες γωνίες (κοντινές και μακρινές).

Αν θέλετε να κάνετε βόλτες με την κάμερα στο χέρι, πρέπει να το κάνετε προπόνηση πολλές φορές και να δείτε τα αποτελέσματα σε μεγάλη οθόνη – αν το αντέξετε!

"Video Nikon 1 V1 + Nikkor 10-100 + Stereo Microphone ME-1" by osaMu - Uploaded by tagremover via Wikimedia Commons

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Υπάρχει άφθονο υλικό στο διαδίκτυο για κάθε θέμα. Αυτό πιστεύω ότι δυσκολεύει τη ζωή μας, όταν δεν έχουμε κάποιες βασικές γνώσεις για το αντικείμενο που ψάχνουμε... Έχω βρει πολλές φορές τρελά πράγματα - το google δεν είναι τόσο έξυπνο όσο φαντάζονται οι περισσότεροι και υπάρχουν άτομα που συνειδητά το χειραγωγούν για να δείχνει τις σελίδες τους πρώτες. Αυτό που με προστατεύει από το να πιστέψω άκριτα ότι παρουσιάζεται μπροστά μου είναι οι σπουδές μου, οι γνώσεις μου γενικότερα και η κριτική σκέψη μου. Αν το θέμα μου είναι άγνωστο, τότε ζητάω βοήθεια για να το καταλάβω από κάποιον γνωστό μου επιστήμονα ή καλλιτέχνη ή δάσκαλο (εξαρτάται καθαρά από το θέμα) ή βρίσκω ένα βιβλίο να διαβάσω που να το υπογράφει κάποιος σοβαρός άνθρωπος και να έχει εκδοθεί από αντίστοιχα σοβαρό εκδοτικό οίκο (ναι, υπάρχουν εκδοτικοί οίκοι για τα ... μπάζα!). Στην εποχή της υπερπληροφόρησης χρειαζόμαστε περισσή **προσοχή στο τι πιστεύουμε και γιατί!** Επίσης πιστεύω ότι υπάρχει τόσο εξειδίκευση για τα πάντα που μόνο ένας δάσκαλος μπορεί να μας προτείνει ασφαλείς δρόμους στην επιστήμη ή τέχνη που μας ενδιαφέρει. Όλα τα άλλα είναι απλά πηγές πληροφόρησης και γνώμες που πρέπει πρώτα να τις αξιολογήσουμε και μετά να τις πάρουμε στα σοβαρά!

Αυτός ήταν κι ο επίλογος! Πολλές και καλές φωτογραφίες εύχομαι...

Και κάτι ακόμη: Η επιλογή των θεμάτων που παρουσιάζονται σε αυτό το βιβλίο έχει βγει από τα σεμινάρια που οργανώνω. Έτσι για αρκετούς από αυτούς που θα το διαβάσουν θα φανεί σίγουρα παράξενη η δομή του, η έκταση που δίνω σε κάποια θέματα (*κάποιοι φίλοι με ρωτούν όμως από το πρώτο μάθημα αν μπορούν να γίνουν επαγγελματίες*) και η παράλειψη κάποιων τεχνικών θεμάτων (*καλέ, πώς δουλεύει η φωτ. μηχανή;*) ενώ έχει και «περιέργες» απόψεις (*αχ, αυτό το Manual πόσο κόσμο έχει καταστρέψει...*). Έχει άποψη όμως και προτάσεις δοκιμασμένες από πολύ κόσμο!

Γιώργος Λαδάς

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ

Βασίλης Καρκατσέλης: Η [σελίδα](#) του στο Φωτογραφικό Κέντρο Θεσσαλονίκης

Κίμωνας Αξαόπουλος: Καθηγητής Φωτογραφίας, 210-2913102 - 6932-305880 - kimon@otenet.gr

Μάρω Κουρή: Η [ιστοσελίδα](#) της

Καμίλος Νόλλας: Η [ιστοσελίδα](#) του

Νίκος Τσατσάκης: Προσωπική [ιστοσελίδα](#) & [Photo News](#) (ενημερωτική σελίδα)

Αλέξανδρος Καραϊσκος: Η σελίδα του στο [facebook](#)

Στέλλα Σιόλου: Η σελίδα της στο [facebook](#)

Θανάσης Μπουρνάκης: Η σελίδα του στο [flickr](#)

Μαρία Παπαγιάννη: Η [ιστοσελίδα](#) της

Χάρης Μπολονάσης: [δείγμα](#) δουλειάς του

Γιώργος Λαδάς: Η σελίδα του στο [facebook](#)

Μαρία-Ελένη Χρυσικού: [facebook](#)

Κώστας Παρούσης: [facebook](#)

Αλέξανδρος Καραϊσκος

Πηγές για περαιτέρω μελέτη

- 1) Βιβλιοθήκη Ευγενίδειου Ιδρύματος (αρχές Λ. Συγγρού). Δωρεάν δανειστική βιβλιοθήκη με μικρή, αλλά καλή συλλογή σε βιβλία φωτογραφίας, κινηματογράφου και γενικότερα τέχνης.
- 2) Το [site](#) του Νίκου Τσατσάκη. Συλλογή από τεχνικά άρθρα.
- 3) Το [fmag](#). Διαδικτυακό περιοδικό για τη φωτογραφία. Εδώ θα βρείτε δελτία τύπου από εκθέσεις κι εκδηλώσεις – κι όχι μόνο.
- 4) Η σελίδα που έφτιαξα στο facebook για τη [Δημιουργικότητα](#).

Βιβλία

- 1) [Εισαγωγή στην Καλλιτεχνική Φωτογραφία](#) του Πλάτωνα Ριβέλλη.
- 2) Η τεχνική της αναλογικής και ψηφιακής φωτογραφίας. Τάσος Σχίζας. Μπορείτε να το αγοράσετε (προτείνεται γιατί έτσι θα το διαβάσετε πιο εύκολα!) ή να το κατεβάσετε δωρεάν από το [site](#) του.
- 3) [Ιστορία της φωτογραφικής αισθητικής 1839-1975](#) του Άλκη Ξανθάκη.

Δείτε

- Η γλώσσα της τέχνης, Φωτογραφία, μέρος 1ο (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - πρώην Ε.Ρ.Τ.)
- Η γλώσσα της τέχνης, Φωτογραφία, μέρος 2ο (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - πρώην Ε.Ρ.Τ.)
- Παρασκήνιο, Μια ιστορία χιλιάδες φωτογραφίες (το αρχείο Πουλιδη της ΕΡΤ) (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - πρώην Ε.Ρ.Τ.)

Όσοι επιθυμούν μπορούν να μου στείλουν φωτογραφίες τους για να μπουν (αν ταιριάζουν με το ύφος του) στο νέο βιβλίο που γράφω: **Η Φωτογραφία ως Τέχνη!** (θυμηθείτε να γράψετε τα στοιχεία σας: τηλ. και ιστοσελίδα). Επίσης σύντομα θα κάνω διορθώσεις στο πρώτο αυτό βιβλίο και πάλι καλό είναι να έχω και νέες φωτογραφίες που αφορούν τα θέματά του... **Ευχαριστώ!**